

6. ANALÝZA VZTAHŮ PRACOVNÍ DOJÍŽDKY V JMK

Pracovní vztahy v území vyjádřené obvykle proudy dojížd'ky za prací patří mezi významné ukazatele prostorových interakcí. Analytický význam pracovních vazeb je do jisté míry dán relativní dostupností dat o pracovní dojížd'ce (v ČR, resp. ČSSR je dojížd'ka za prací šetřena pravidelně v censech počínaje rokem 1961) – možnost systematické statistické kvantitativní analýzy dalších cirkulačních procesů (jako např. dojížd'ka za službami či rekreací) je omezena právě nedostatkem vhodných dat. Pracovní vztahy jsou v řadě studií používány jako aproximace šířeji chápaných sídelních vztahů a interakcí. Byť je redukce sídelních vazeb pouze na pracovní podmíněné denní či nedenní pohyby osob do jisté míry zjednodušující abstrakcí složitějšího systému vztahů, interakcí a kontaktů v sídelním systému, platí, že vztah mezi místem bydliště a pracoviště, tj. mezi klíčovými kotevními body, je pro jedince produktivního věku ústřední osou prostorové organizace denní, resp. týdenní rutiny. Prostorový vzorec pracovních vztahů tak významně koresponduje s celkovým funkčním uspořádáním sídelního systému na mikroregionální či regionální úrovni. Prostorová organizace a rozsah trhů práce na různých měřítkových úrovních odpovídá v řadě případů rozsahu a strukturu území spádu např. za maloobchodem, kulturou či různými typy občanských služeb.

Rámeček 6.1

UKAZATEL PRACOVNÍ DOJÍŽDKY – ÚPRAVA DAT ZE SLDB 2011

V rámci studie bylo pracováno s ukazatelem celkové pracovní dojížd'ky sledovaným v rámci SLDB 1991, 2001 a 2011. Přímá srovnatelnost údajů z jednotlivých censů je do jisté míry limitovaná některými problémy s přesnou identifikací místa pracoviště u pracovních proudů šetřených v roce 2011. V censu 2011 nebylo u přibližně jedné třetiny ekonomicky aktivních zaměstnaných osob zjištěno místo pracoviště (jedná se o cca 1,5 milionu osob), což představuje významný problém zejména při práci s absolutními velikostmi proudů pracovní dojížd'ky mezi jednotlivými obcemi.

Z výše naznačených důvodů bylo přistoupeno k úpravě výchozích dat spočívající v přerozdělení osob s nezjištěným místem pracoviště. Na základě znalosti počtu osob s nezjištěným místem pracoviště pro každou obec byla suma nezjištěných proporcčně rozpočítána mezi místa pracoviště známá pro EA zaměstnané v dané obci. Zvolený postup evidentně nemůže zcela přesně rekonstruovat skutečné prostorové rozložení pracovních příležitostí, nicméně alespoň přibližuje objemy jednotlivých proudů pracovní dojížd'ky reálným hodnotám.

Z důvodu nižší míry spolehlivosti dat o pracovní dojížd'ce nebyly pro rok 2011 na jejich základě určovány počty obsazených pracovních míst (dle vzorce *počet obsazených pracovních míst v obci = počet ekonomicky aktivních zaměstnaných bydlících v obci + počet dojíždějících do zaměstnání do obce – počet vyjíždějících do zaměstnání z obce*). Namísto toho bylo pracováno s databází Ministerstva financí o počtu pracovních míst v jednotlivých obcích ČR.

6.1 VÝZNAMNÉ PROUDY PRACOVNÍ DOJÍŽDKY

Pro potřeby analýzy prostorového vzorce proudů dojížd'ky za prací bylo úvodem přistoupeno k redukci celkového počtu dojížd'kových vztahů na soubor tzv. významných proudů (postup určení významných proudů je uveden v rámečku 6.2). Pro roky 1991, 2001 a 2011 byly určeny proudy významné z hlediska celkové pracovní vyjížd'ky z obce a tyto pak vstupovaly do většiny dalších analýz. Podíl souboru významných proudů na celkovém počtu proudů v JMK se pro všechny tři hodnocené roky pohyboval okolo 60 %.

Z analytického hlediska představuje množina významných proudů základní prostorovou osnovu mikroregionálních a regionálních trhů práce – hodnocení počtu významných proudů vycházejících z dané obce umožňuje hodnotit míru vztahové polarizace/oscilace obce (tj. rozhodnout o funkční integraci obce k jednomu či více pracovním centrům), analýza směru proudů pak umožňuje identifikaci spádových oblastí a pracovních center.

IDENTIFIKACE VÝZNAMNÝCH PROUDŮ PRACOVNÍ DOJÍŽDKY

Pro každou obec JMK byly určeny proudy (či proud) dojížděky do zaměstnání, které jsou významné v rámci celkové pracovní vyjížděky z obce. Významným proudem je tedy myšlen takový proud pracovní vyjížděky z obce, jenž reprezentuje významný podíl na celkovém počtu osob vyjíždějících z dané obce za prací.

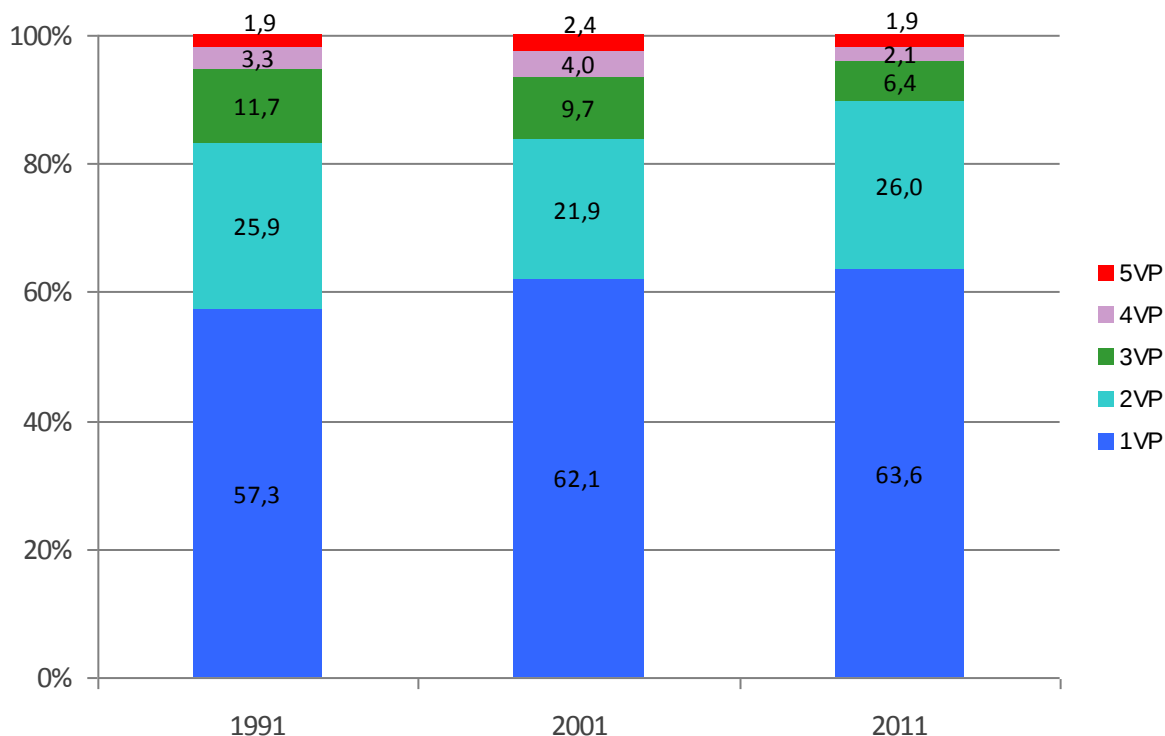
Identifikace významných proudů proběhla s využitím tzv. analýzy vícenásobných spojení (Van Nuffel, 2007):

- pro každou obec bylo zjištěno 5 nejsilnějších proudů vyjížděky za prací;
- objem jednotlivých proudů byl relativizován vůči celkovému počtu osob vyjíždějících za prací z obce;
- soubor podílů 5 proudů na celkovém objemu vyjížděky z obce byl korelován s modelovými rozloženími podílů (v procentech) 100-0-0-0-0; 50-50-0-0-0; 33-33-33-0-0; 25-25-25-25-0; 20-20-20-20-20; modelová rozložení vyjadřovala ideální rozložení podílů v situacích s 1, 2, 3, 4 či 5 významnými proudy;
- počet významných proudů z obce byl odvozen od takového modelového rozložení, se kterým reálné rozložení proudů z obce vykazovalo nejtěsnější korelaci.

Postup je analogický s postupem určení významných migračních proudů (rámeček 5.1), zde však byly identifikovány pouze významné odchozí pracovní proudy.

Z výše uvedeného postupu je zřejmé, že pokud z obce vychází pouze jeden významný proud, je tato obec významně integrována pouze k jednomu pracovnímu centru; pokud je obec zdrojem více významných proudů, jedná se o oscilační obec napojenou na více pracovních center.

Obr. 6.1: Podíly obcí s 1, 2, 3, 4 a 5 významnými odcházejícími proudy pracovní dojížděky na celkovém počtu obcí JMK v letech 1991, 2001 a 2011 (v procentech)
Zdroj: SLDB 1991, 2001, 2011

Z grafu 6.1 je patrné mírné navýšení polarizace obcí mezi roky 1991 a 2011 ilustrované nárůstem podílu obcí s pouze jedním významným proudem na celkovém počtu obcí v kraji; podobně roste celkový podíl počtu obcí s jedním a dvěma významnými proudy. Oproti tomu počty výrazně oscilačních obcí ve zkoumaném období klesají.

Důležitou součástí analýzy je identifikace cílů významných pracovních proudů, tj. center, ke kterým jsou integrovány jednotlivé obce skrze významné pracovní vztahy. Počty a celkové objemy významných proudů směřujících do jednotlivých center lze interpretovat jako ukazatele jejich funkčního (pracovního) významu v rámci sídelního systému.

Tab. 6.1: Přehled center významných proudů dojížděky za prací z obcí JMK v roce 1991 (uvedena pouze centra se sumou významných proudů z obcí JMK vyšší než 50 osob)
Zdroj: SLDB 1991

centrum	kraj	VP z JMK (sumy)	VP z JMK (počet)	VP (sumy)	VP (počet)
Brno	JMK	45 820	249	46 638	261
Hodonín	JMK	6 761	22	6 761	22
Blansko	JMK	6 249	49	6 343	50
Břeclav	JMK	5 949	21	5 949	21
Znojmo	JMK	5 371	91	5 371	91
Vyškov	JMK	3 708	35	3 708	35
Kyjov	JMK	3 327	29	3 428	30
Veselí nad Moravou	JMK	2 767	18	2 996	20
Boskovice	JMK	2 297	30	2 397	32
Hustopeče	JMK	1 793	19	1 793	19
Mikulov	JMK	1 547	18	1 547	18
Kuřim	JMK	1 487	22	1 489	23
Moravský Krumlov	JMK	1 311	27	1 328	28
Bzenec	JMK	1 254	7	1 254	7
Tišnov	JMK	1 245	33	1 245	33
Strážnice	JMK	1 121	6	1 121	6
Praha	STC	1 016	2	68 421	351
Modřice	JMK	992	1	992	1
Letovice	JMK	917	18	1 039	22
Adamov	JMK	876	5	876	5
Bučovice	JMK	856	16	856	16
Ivančice	JMK	767	6	767	6
Žďánice	JMK	598	9	598	9
Hrušovany nad Jevišovkou	JMK	528	6	528	6
Velká nad Veličkou	JMK	510	6	510	6
Rousínov	JMK	461	6	461	6
Slavkov u Brna	JMK	455	5	455	5
Hodonice	JMK	449	4	449	4
Rohatec	JMK	420	2	420	2
Velké Pavlovice	JMK	420	4	420	4
Zastávka	JMK	379	7	379	7
Práche	JMK	342	7	342	7
Uherský Ostroh	ZLN	338	1	678	3
Mikulčice	JMK	329	1	329	1
Valtice	JMK	322	2	322	2
Dubňany	JMK	316	1	316	1
Jevíčko	PAR	309	3	779	10
Čejč	JMK	300	3	300	3
Pohořelice	JMK	285	6	285	6
Dukovany	VYS	265	3	2 527	9
Lomnice	JMK	245	10	270	11
Kunštát	JMK	237	6	237	6
Klobouky	JMK	235	4	235	4
Velká Bíteš	VYS	229	9	734	25
Lednice	JMK	216	3	216	3
Rosice	JMK	216	3	216	3
Miroslav	JMK	198	4	198	4

Veverská Bítýška	JMK	195	4	195	4
Velké Opatovice	JMK	192	4	268	6
Jevišovice	JMK	180	7	180	7
Ivanovice na Hané	JMK	176	3	176	3
Moravské Budějovice	VYS	170	5	1 616	34
Vranovice	JMK	167	2	167	2
Olešnice	JMK	165	5	193	6
Lysice	JMK	164	10	164	10
Drnholec	JMK	135	2	135	2
Novosedly	JMK	125	2	125	2
Bantice	JMK	110	2	110	2
Uherčice	JMK	108	5	108	5
Jiřice u Miroslavi	JMK	108	4	108	4
Moravský Písek	JMK	106	1	106	1
Drásov	JMK	106	3	106	3
Vrbovec	JMK	103	2	103	2
Olbramovice	JMK	100	3	100	3
Šatov	JMK	94	2	94	2
Koryčany	ZLN	92	3	282	7
Hostim	JMK	88	4	88	4
Šakvice	JMK	87	1	87	1
Višňové	JMK	82	3	82	3
Zbýšov	JMK	79	2	79	2
Hostěradice	JMK	77	2	77	2
Dolní Rožínka	VYS	77	2	1 684	19
Hrubá Vrbka	JMK	74	2	74	2
Nížkovice	JMK	72	1	72	1
Hrušovany u Brna	JMK	71	1	71	1
Blížkovice	JMK	70	5	70	5
Dambořice	JMK	67	1	67	1
Nedvědice	JMK	65	2	212	9
Lesná	JMK	65	3	65	3
Horní Břečkov	JMK	64	2	64	2
Bohdalice - Pavlovice	JMK	63	1	63	1
Pustiměř	JMK	62	2	62	2
Bystřice nad Pernštejnem	VYS	62	1	692	22
Horní Kounice	JMK	61	4	61	4
Šitbořice	JMK	61	1	61	1
Mohelno	VYS	61	1	136	4
Vranov nad Dyjí	JMK	56	5	56	5
Boleradice	JMK	56	1	56	1
Nesovice	JMK	55	2	55	2
Rakvice	JMK	54	1	54	1
Mašovice	JMK	52	2	52	2
Brankovice	JMK	52	3	52	3

Tab. 6.2: Přehled center významných proudů dojížděky za prací z obcí JMK v roce 2001 (uvedena pouze centra se sumou významných proudů z obcí JMK vyšší než 50 osob)
Zdroj: SLDB 2001

centrum	kraj	VP z JMK (sumy)	VP z JMK (počet)	VP (sumy)	VP (počet)
Brno	JMK	47 059	313	48 602	348
Hodonín	JMK	6 282	24	6 282	24
Znojmo	JMK	6 189	95	6 189	95
Břeclav	JMK	5 605	24	5 606	25
Blansko	JMK	4 250	44	4 311	45
Vyškov	JMK	3 527	43	3 527	43
Kyjev	JMK	3 393	33	3 465	34

Boskovice	JMK	2 944	45	3102	48
Praha	STC	2 135	5	113 401	644
Hustopeče	JMK	1 861	23	1 861	23
Veselí nad Moravou	JMK	1 571	14	1 571	14
Modřice	JMK	1 317	1	1 317	1
Bzenec	JMK	1 273	8	1 273	8
Moravský Krumlov	JMK	1 227	29	1 249	30
Tišnov	JMK	1 106	37	1 113	39
Mikulov	JMK	1 006	15	1 006	15
Kuřim	JMK	915	26	933	28
Bučovice	JMK	759	17	759	17
Strážnice	JMK	725	6	725	6
Chvalovice	JMK	675	2	675	2
Slavkov u Brna	JMK	654	9	654	9
Ivančice	JMK	590	5	602	6
Velká nad Veličkou	JMK	545	7	545	7
Letovice	JMK	524	17	560	19
Jevíčko	PAR	462	4	1 187	19
Hrušovany nad Jevišovkou	JMK	366	7	366	7
Uherský Ostroh	ZLN	361	1	551	2
Pohořelice	JMK	313	7	313	7
Rousínov	JMK	301	6	301	6
Ždánice	JMK	262	6	262	6
Lužice	JMK	248	1	248	1
Velká Bíteš	VYS	245	10	966	35
Dukovany	VYS	241	3	2 247	12
Rohatec	JMK	239	1	239	1
Hodonice	JMK	231	2	231	2
Uherské Hradiště	ZLN	228	1	8 291	52
Veverská Bítýška	JMK	226	4	226	4
Čejč	JMK	205	3	205	3
Velké Pavlovice	JMK	198	3	198	3
Jevišovice	JMK	163	7	163	7
Moravské Budějovice	VYS	159	4	1 396	39
Kunštát	JMK	151	10	151	10
Lysice	JMK	148	10	148	10
Klobouky u Brna	JMK	130	3	130	3
Zastávka	JMK	128	3	128	3
Lednice	JMK	123	2	123	2
Velké Opatovice	JMK	120	3	163	4
Olešnice	JMK	116	8	156	10
Ivanovice na Hané	JMK	109	3	109	3
Mirotslav	JMK	107	5	107	5
Hevlín	JMK	88	2	88	2
Valtice	JMK	88	1	88	1
Jiřice u Miroslavi	JMK	73	4	73	4
Novosedly	JMK	70	2	70	2
Šitbořice	JMK	69	2	69	2
Grešlové Mýto	JMK	63	4	63	4
Jemnice	VYS	60	5	466	25
Nesovice	JMK	59	3	59	3
Černá Hora	JMK	59	4	59	4
Lesná	JMK	58	4	58	4
Koryčany	ZLN	54	3	198	9

Tab. 6.3: Přehled center významných proudů dojížděky za prací z obcí JMK v roce 2011 (uvedena pouze centra se sumou významných proudů z obcí JMK vyšší než 50 osob)
Zdroj: SLDB 2011

centrum	kraj	VP z JMK (sumy)	VP z JMK (počet)	VP (sumy)	VP (počet)
Brno	JMK	62 643	389	65 519	444
Znojmo	JMK	5 120	93	5 120	93
Hodonín	JMK	5 058	25	5 058	25
Břeclav	JMK	4 277	20	4 277	20
Kyjev	JMK	3 141	33	3 214	35
Vyškov	JMK	3 120	39	3 300	46
Blansko	JMK	2 726	35	2 764	36
Modřice	JMK	2 704	1	2 704	1
Boskovice	JMK	2 636	44	2 796	48
Praha	STC	1 651	7	171 628	896
Hustopeče	JMK	1 351	16	1 351	16
Veselí nad Moravou	JMK	1 317	17	1 317	17
Mikulov	JMK	1 166	16	1 166	16
Bzenec	JMK	934	8	934	8
Tišnov	JMK	897	35	908	36
Chvalovice	JMK	634	3	634	3
Strážnice	JMK	608	6	608	6
Pohořelice	JMK	552	16	552	16
Slavkov u Brna	JMK	536	8	536	8
Moravský Krumlov	JMK	478	18	506	19
Bučovice	JMK	383	12	383	12
Ivančice	JMK	365	4	365	4
Letovice	JMK	341	14	378	16
Kuřim	JMK	292	17	468	22
Uherské Hradiště	ZLN	290	1	7 131	51
Uherský Ostroh	ZLN	258	1	258	1
Hrušovany nad Jevišovkou	JMK	254	6	254	6
Velká Bíteš	VYS	221	10	1 098	38
Velká nad Veličkou	JMK	211	6	211	6
Jevíčko	PAR	166	2	554	14
Moravské Budějovice	VYS	147	9	900	40
Čejč	JMK	125	3	125	3
Hodonice	JMK	120	2	120	2
Jevišovice	JMK	112	8	116	9
Dukovany	VYS	107	6	1 602	17
Olešnice	JMK	101	7	136	10
Ždánice	JMK	100	2	100	2
Valtice	JMK	85	1	85	1
Velké Opatovice	JMK	72	3	166	8
Mirotslav	JMK	68	3	68	3
Moravský Písek	JMK	62	1	62	1
Kunštát	JMK	60	4	60	4
Lysice	JMK	55	4	55	4
Lomnice	JMK	50	5	50	5

Tab. 6.4: Srovnání počtu center významných proudů dojížděky za prací z obcí JMK mezi roky 1991, 2001 a 2011
Zdroj: SLDB 1991, 2001, 2011

	1991	2001	2011
počet center VP celkem	164	132	92
<i>z toho v JMK</i>	141	115	76
počet center VP se sumou VP >= 1000 os.	17	16	13
<i>z toho v JMK</i>	16	15	12
počet center VP se sumou VP 500 - 999 os.	8	8	6
<i>z toho v JMK</i>	8	8	6
počet center VP se sumou VP 200 - 499 os.	21	14	10
<i>z toho v JMK</i>	17	9	7
počet center VP se sumou VP 100 - 199 os.	18	12	8
<i>z toho v JMK</i>	17	11	5
počet center VP se sumou VP 50 - 99 os.	28	11	7
<i>z toho v JMK</i>	24	9	7
počet center VP se sumou VP < 50 os.	72	71	48
<i>z toho v JMK</i>	59	63	39

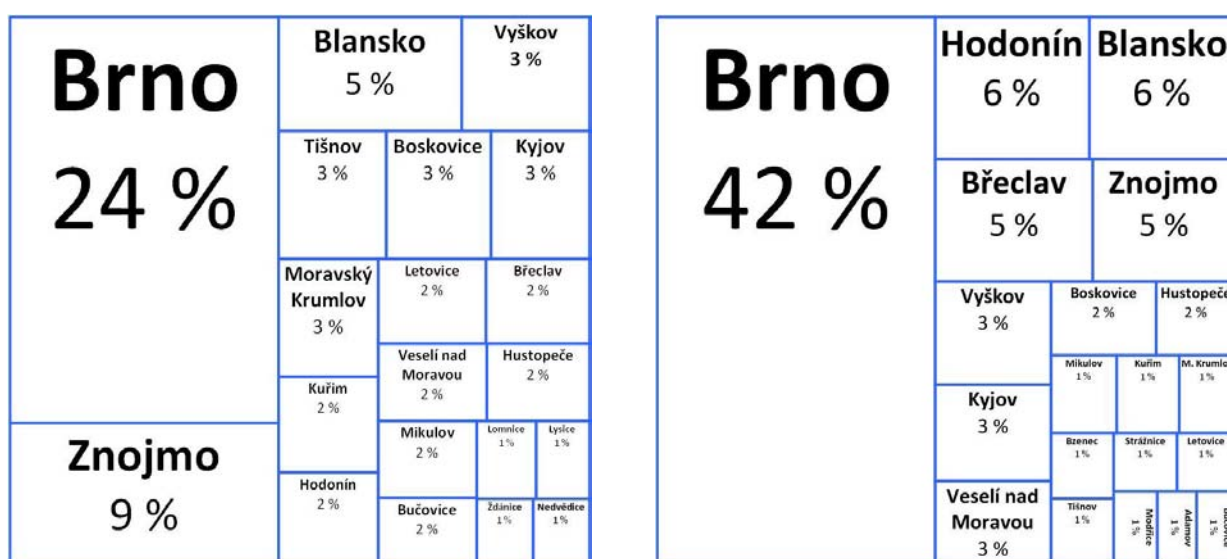
Z tabulek 6.1 až 6.4 vyplývá postupná koncentrace významných proudů do stále snižujícího se počtu pracovních center. Zatímco v roce 1991 bylo v JMK 141 obcí cílem alespoň jednoho významného proudu z jiné obce, v roce 2011 se počet center významných proudů na území JMK snížil téměř o polovinu. Z tabulky 6.4 vyplývá, že ze souboru center vypadávají zejména malá pracovní střediska, nicméně pokles lze zaznamenat napříč jednotlivými významovými kategoriemi center.

Tab. 6.5: Typologie center významných proudů dojížděky za prací v JMK v roce 2011 dle odvětvové struktury příchozích významných proudů (uvedena pouze centra se sumou významných proudů z obcí JMK vyšší než 50 osob)
Zdroj: SLDB 2001

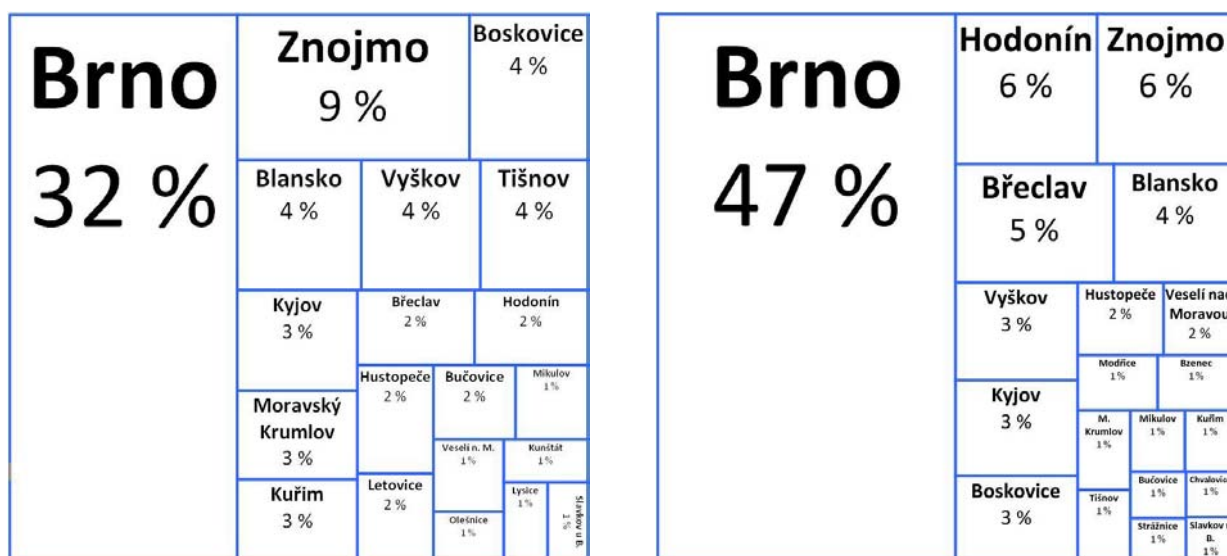
centrum	typ	centrum	typ
Brno	služební	Bučovice	průmyslově-služební
Znojmo	služebně-průmyslové	Ivančice	služební
Hodonín	služebně-průmyslové	Letovice	průmyslově-služební
Břeclav	služebně-průmyslové	Kuřim	průmyslové
Kyjev	služebně-průmyslové	Hrušovany nad Jevišovkou	služebně-průmyslové
Vyškov	průmyslově-služební	Velká nad Veličkou	průmyslové
Blansko	průmyslové	Čejč	zemědělsko-průmyslové
Modřice	služebně-průmyslové	Hodonice	průmyslově-zemědělské
Boskovice	služebně-průmyslové	Jevišovice	zemědělsko-služební
Hustopeče	služebně-průmyslové	Olešnice	zemědělsko-průmyslové
Veselí nad Moravou	služebně-průmyslové	Ždánice	průmyslové
Mikulov	průmyslové	Valtice	průmyslové
Bzenec	průmyslové	Velké Opatovice	zemědělsko-služební
Tišnov	služebně-průmyslové	Miroslav	průmyslové
Chvalovice	služební	Moravský Písek	průmyslové
Strážnice	služebně-průmyslové	Kunštát	průmyslově-služební
Pohořelice	služebně-průmyslové	Lysice	zemědělsko-průmyslové
Slavkov u Brna	průmyslové	Lomnice	průmyslově-služební
Moravský Krumlov	průmyslově-služební		

Tabulka 6.5 je pokusem o typologii center dle sektorové struktury celkových objemů příchozích významných proudů. Brno se v této typologii profiluje jako středisko dojížděky za prací v tercierním sektoru, zatímco u sekundárních center je stále významným faktorem nabídka pracovních příležitostí v průmyslu (u některých, jako u např. u Blanska či Bzence jde o výrazně průmyslový profil významných proudů). U významově malých analyzovaných center pak důležitou roli hrají rovněž pracovní místa v primárním sektoru.

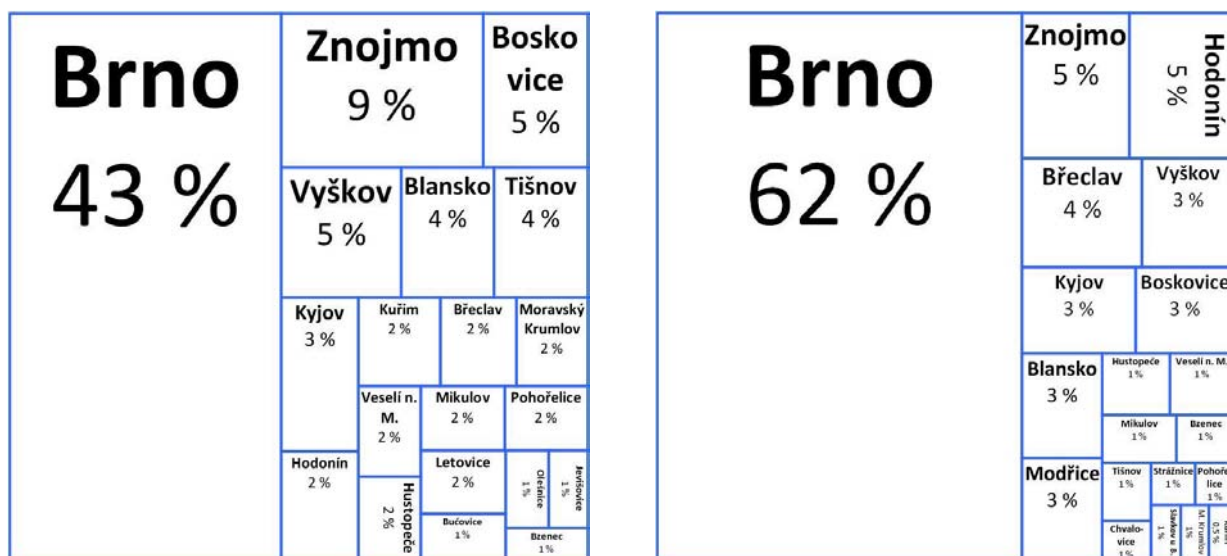
Obr. 6.2: Podíly vybraných center významných proudů v JMK na celkových počtech (levý obrázek) a celkových sumách (pravý obrázek) významných proudů z obcí JMK v roce 1991
Zdroj: SLDB 1991

Obr. 6.3: Podíly vybraných center významných proudů v JMK na celkových počtech (levý obrázek) a celkových sumách (pravý obrázek) významných proudů z obcí JMK v roce 2001
Zdroj: SLDB 2001

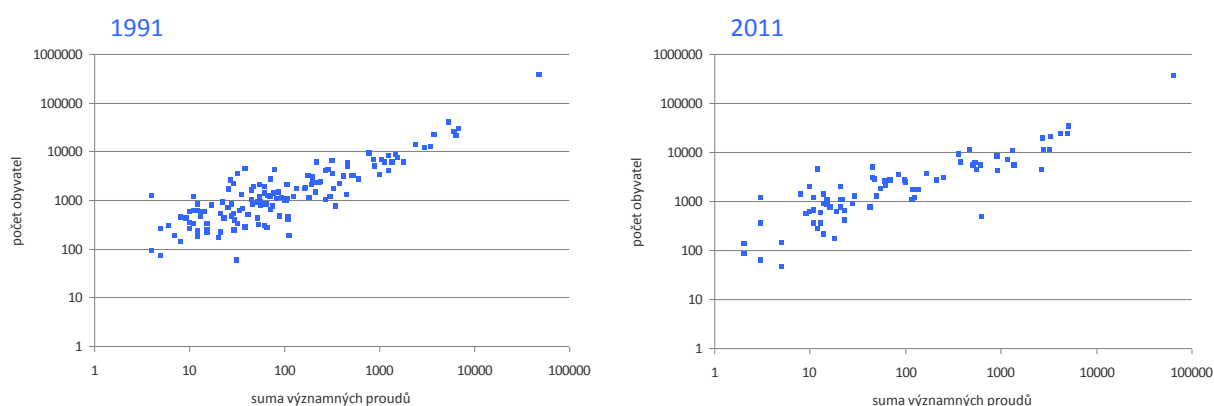

Obr. 6.4: Podíly vybraných center významných proudů v JMK na celkových počtech (levý obrázek) a celkových sumách (pravý obrázek) významných proudů z obcí JMK v roce 2011
Zdroj: SLDB 2011

Viditelným trendem je trvalé navyšování dominance Brna jako centra významných pracovních proudů. Zatímco v roce 1991 do Brna směřovala cca čtvrtina významných proudů z obcí JMK reprezentující 42 % celkového počtu dojíždějících v rámci významných proudů, v roce 2011 už do Brna vysílalo významný pracovní proud 389 obcí JMK (43 % z celkového počtu významných proudů); Brno bylo rovněž cílem 63 % z celkového počtu dojíždějících vázaných ve významných proudech. Podíly sekundárních jihomoravských center (Znojmo, Hodonín, Blansko, Boskovice, Vyškov) na počtech či objemech významných proudů v relativním vyjádření stagnují, resp. mírně klesají.

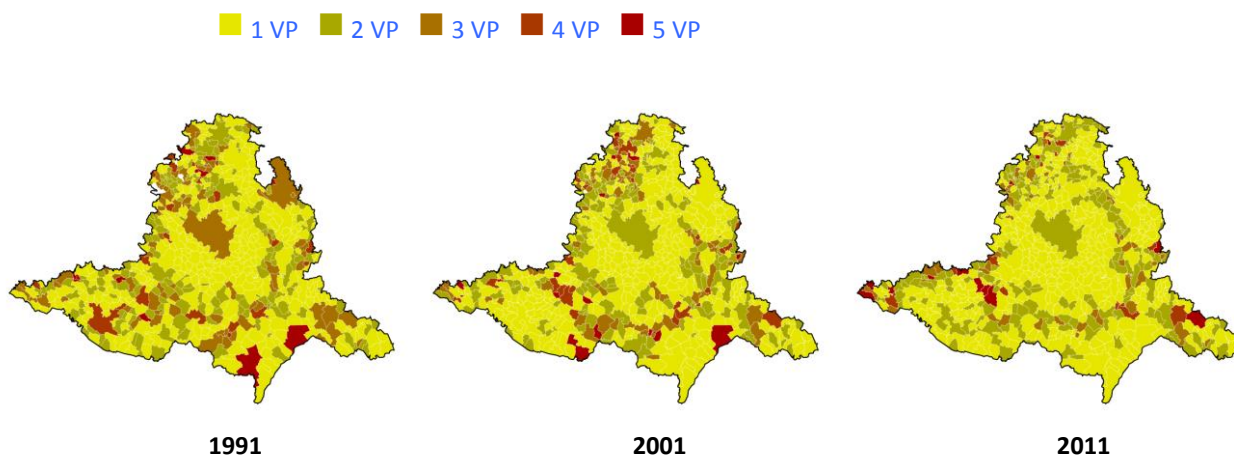
Obr. 6.5: Vztah populační velikosti a sumy příchozích významných proudů pracovní dojížděky pro centra významných proudů v JMK (roky 1991 a 2011)
Zdroj: SLDB 1991, 2011

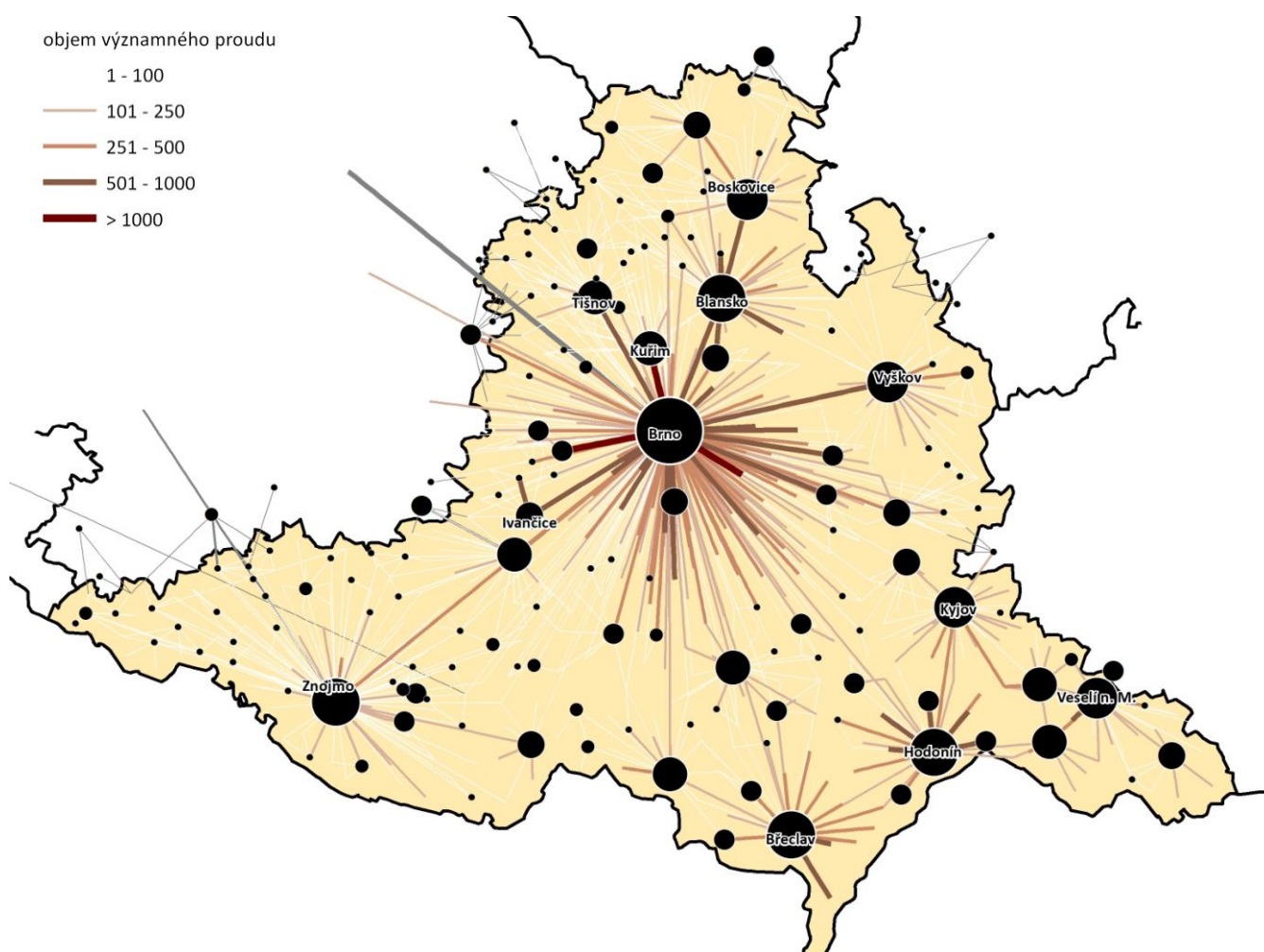
Z grafů v obrázku 6.5 je zřejmá poměrně těsná vazba mezi populační velikostí centra a jeho pracovním významem (vyjádřeným zde pro dva hraniční roky sumou příchozích významných

proudů). V případě JMK lze tedy populační velikost střediska chápat do jisté míry i jako proxy-hodnotu jeho celkového funkčního významu.

Obr. 6.6: Počty významných proudů z obcí JMK v letech 1991, 2001 a 2011
Zdroj: SLDB 1991, 2001, 2011

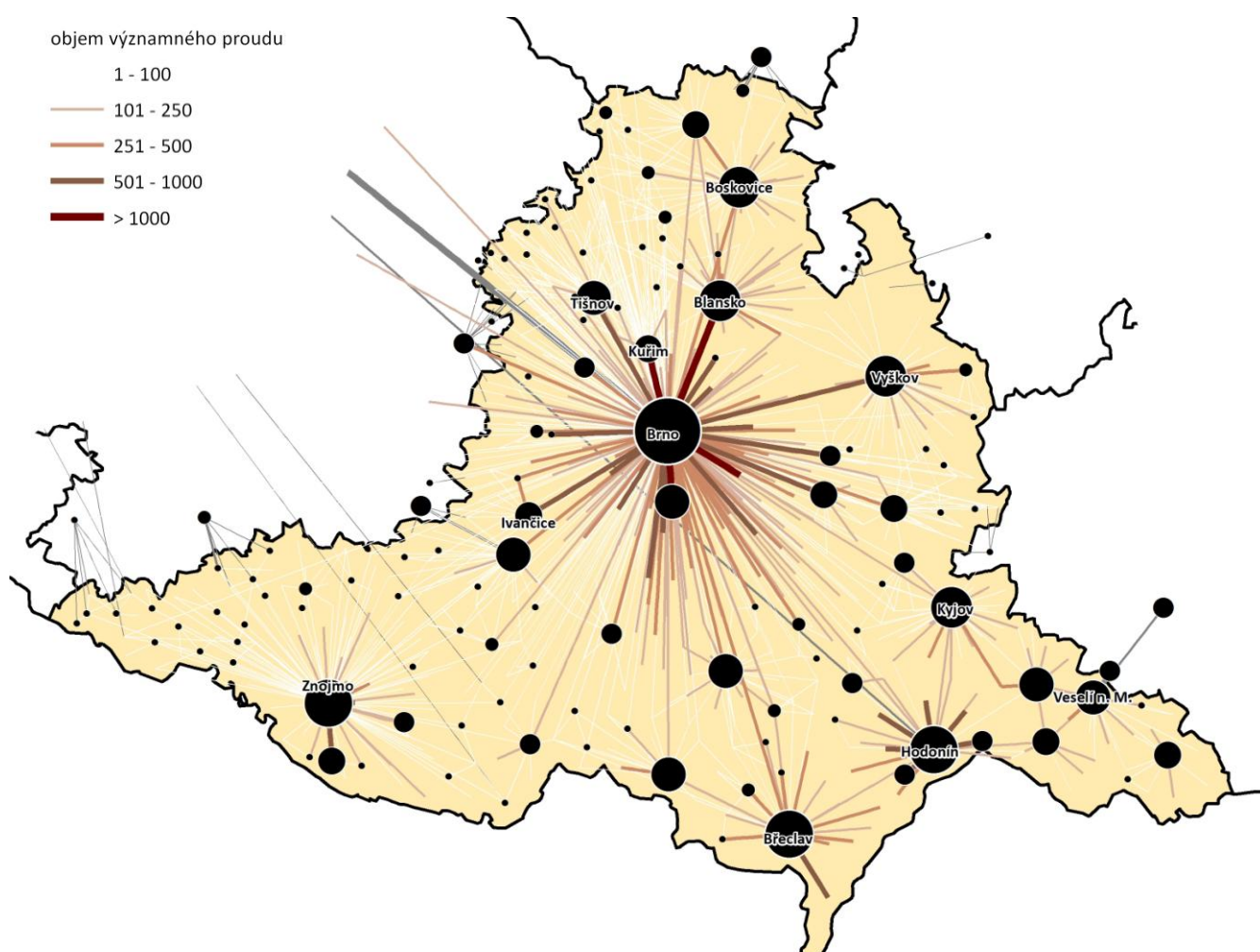
Obr. 6.7: Významné proudy pracovní dojížděky z/do obcí JMK a centra významných proudů v roce 1991
Zdroj: SLDB 1991

Série schémat na obr. 6.6 poukazuje na relativně stabilní prostorové rozložení obcí s polarizovaným, resp. oscilačním charakterem proudů pracovní dojížděky. Obce s jedním odchozím významným proudem se nacházejí zejména v širším zázemí Brna a v oblasti úvalů. Naopak vyšší počet významných proudů zaznamenávají především obce v oblastech tvořících přechodné pásmo oddělující brněnský pracovní trh od vzdálenějších pracovních systémů Znojemska, Břeclavska a Hodonínska, resp. Vyškovska. Relativně trvalým specifickým je zvýšený výskyt oscilačních obcí v jihozápadní a jihovýchodní periférii kraje a dále v oblastech Tišnovska a Kunštátska.

Porovnáním prostorového rozložení významných proudů z obcí JMK a centra významných proudů v jednotlivých letech (viz obrázky 6.7 až 6.9) lze dojít k podobným závěrům jako při interpretaci výše uvedených tabulek. Pro rok 1991 je typickou poměrně hustá síť pracovních center (viz obrázek 6.7), v řadě případů malého funkčního významu (měřeno celkovým objemem inkasovaných významných proudů). Na začátku 90. let 20. století se takto setrvačně projevovalo prostorové rozmístění pracovních míst v socialistickém hospodářství – řada pracovních míst byla vytvářena v decentralizovaných průmyslových závodech či ve větších celcích zemědělské výroby.

Obr. 6.8: Významné proudy pracovní dojížděky z/do obcí JMK a centra významných proudů v roce 2001
Zdroj: SLDB 2001

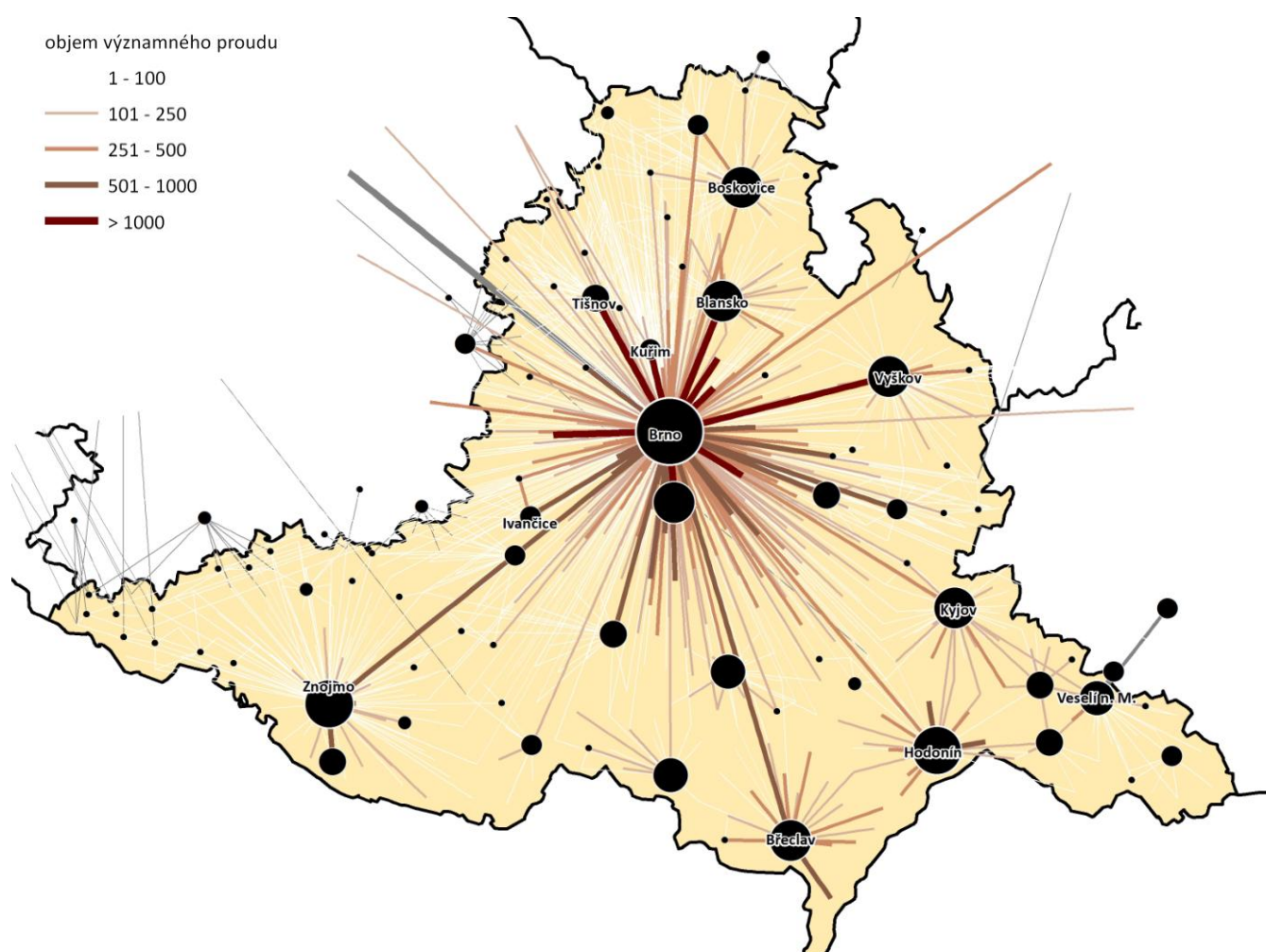

Relativně rozptýlené rozmístění pracovních míst se začíná postupně měnit pod vlivem silných procesů ekonomické prostorové koncentrace. V rozmezí 20 let dochází k poklesu vlivu lokálních pracovních center ve prospěch silnějších středisek. Z mapy center významných proudů mizí či výrazně oslabují i některá původně významná pracovištní centra, jako jsou např. Adamov, Rosice, Zastávka, Rohatec či Kunštát (viz obrázky 6.7 až 6.9).

Prostorový vzorec významných proudů v roce 2011 je charakteristický zřetelně vyjádřeným metropolitním pracovním areálem Brna, který je obklopen nepoměrně menšími pracovními trhy organizovanými kolem vzdálenějších regionálních či subregionálních center. Oproti předchozím cenzálním rokům je v roce 2011 patrné rovněž posílení pracovních vazeb právě mezi krajským městem a jednotlivými sekundárními centry kraje.

Z mapových schémat rovněž vyplývá poměrně vysoká funkční uzavřenost jihomoravského regionu. Na řádovostně vyšší úrovni je významným pracovištním centrem mimo JMK Praha, kam směřuje významný proud pracovní dojížděky především z Brna. Dalšími trvale významnými centry mimo JMK jsou pak Jevíčko, Uherský Ostroh, Uherské Hradiště, Velká Bíteš, Dukovany a Moravské Budějovice. Dlouhodobou záležitostí je také zřejmá spádovost vybraných obcí při západní a jihozápadní krajské hranici do center v kraji Vysočina.

Obr. 6.9: Významné proudy pracovní dojížděky z/do obcí JMK a centra významných proudů v roce 2011
Zdroj: SLDB 2011

Pro důkladnější popis fungování pracovních vazeb v sídelním systému má dílčí význam rovněž sledování hierarchického či recipročního charakteru významných proudů. Sídelní systém JMK je převážně hierarchicky organizovaný - významné proudy z jednotlivých obcí směřují do lokálních center a významné proudy z těchto center pak směřují do středisek vyššího řádu.

V některých případech však můžeme pozorovat odlišné uspořádání významných proudů nežli hierarchické. V případě tzv. recipročních proudů sledujeme situaci, kdy mezi dvojicí obcí probíhají významné pracovní proudy, funguje zde tedy obousměrný významný pracovní vztah. Ten indikuje (alespoň v rovině pracovních vazeb) určitou nehierarchickou integraci obcí ve formě polycentrického územního celku.

Z tabulek 6.6 až 6.8 lze vyčíst, že počet významných recipročních vztahů mezi roky 1991 a 2011 trvale klesal (a to i přes zvyšování počtu obcí dané administrativní desintegrací), což lze chápat jako posilování hierarchického uspořádání sídelního systému kraje. Nejsilnějším recipročním vztahem je setrvale vazba Brno - Modřice (naopak vazba Brno – Kuřim dle použitého přístupu již reciproční není). Fixovány jsou také některé reciproční vazby v rámci polycentrického regionu jihovýchodní Moravy (vazby mezi Bzencem, Strážnicí a Veselím nad Moravou).

Tab. 6.6: Přehled recipročních významných proudů dojížděky za prací z obcí JMK v roce 1991 (uvedeny pouze reciprocit, u kterých je součet jednotlivých proudů vyšší než 50 osob)
Zdroj: SLDB 1991

obec A	obec B	VP z A do B	VP z B do A	součet význam. proudů
Modřice	Brno	923	992	1 915
Brno	Kuřim	624	1 259	1 883
Hodonín	Dubňany	316	918	1 234
Hodonín	Rohatec	349	647	996
Hodonín	Mikulčice	329	403	732
Břeclav	Valtice	242	460	702
Strážnice	Veselí nad Moravou	206	306	512
Břeclav	Lednice	155	304	459
Břeclav	Hodonín	154	218	372
Bzenec	Veselí nad Moravou	177	195	372
Bzenec	Moravský Písek	106	229	335
Břeclav	Mikulov	143	160	303
Znojmo	Hodonice	136	148	284
Novosedly	Drnholec	50	73	123
Bantice	Prácheň	23	71	94
Uherčice	Vratětná	6	66	72

Tab. 6.7: Přehled recipročních významných proudů dojížděky za prací z obcí JMK v roce 2001 (uvedeny pouze reciprocit, u kterých je součet jednotlivých proudů vyšší než 50 osob)
Zdroj: SLDB 2001

obec A	obec B	VP z A do B	VP z B do A	součet význam. proudů
Modřice	Brno	890	1 317	2 207
Hodonín	Rohatec	239	624	863
Hodonín	Lužice	248	569	817
Chvalovice	Znojmo	33	627	660
Bzenec	Veselí nad Moravou	130	241	371
Veselí nad Moravou	Strážnice	180	186	366
Hevlín	Hrušovany nad Jevišovkou	40	79	119
Bojanovice	Jevišovice	24	33	57

Tab. 6.8: Přehled recipročních významných proudů dojížděky za prací z obcí JMK v roce 2011 (uvedeny pouze reciprocity, u kterých je součet jednotlivých proudů vyšší než 50 osob)
Zdroj: SLDB 2011

obec A	obec B	VP z A do B	VP z B do A	součet význam. proudů
Modřice	Brno	1 100	2 704	3 804
Chvalovice	Znojmo	62	597	659
Strážnice	Veselí nad Moravou	146	172	318
Bzenec	Veselí nad Moravou	85	169	254
Moravský Písek	Bzenec	115	62	177

6.2 VZTAHOVĚ UZAVŘENÉ REGIONY DOJÍŽDKY ZA PRACÍ

Na základě znalosti prostorového rozložení pracovních dojížděkových proudů lze přistoupit k vymezení oblastí/regionů funkčně integrovaných právě pracovními vazbami – tedy funkčně soudržných oblastí pracovních trhů. Vymezení pracovních regionů je výsledkem regionalizačního procesu, který může nabývat různých forem. Pro potřeby předkládané studie byl použit tzv. TTWA algoritmus (*TTWA = travel-to-work-areas; oblasti dojížděky za prací*) založený na induktivním způsobu vymezování vztahově uzavřených oblastí (blíže viz rámeček 6.3).

Rámeček 6.3

TTWA REGIONALIZACE

Metodika regionalizace vychází z algoritmu delimitace tzv. TTWA (Travel-to-Work-Areas) popsaného M. Coombesem (Office for National Statistics, Coombes, 1998; Coombes, 2002) a v obecné rovině pak Brownem a Holmesem (1971). Jedná se o induktivní regionalizační postup nevyžadující apriori definovaný fixní soubor center – fixní vymezení center není pro proces regionalizace nezbytné, resp. centra jsou identifikována interně v rámci samotného regionalizačního procesu na základě dojížděkových vztahů. Zatímco deduktivní regionalizace svým pojetím předjímá existenci monocentrických funkčních regionů (regionů organizovaných kolem jednoho jádra), pomocí induktivního přístupu je možné vymezit jak monocentrické, tak i polycentrické funkční regiony (regiony funkčně integrované vztahy k více centrům). Výsledky této regionalizační techniky jsou tedy relativně nezávislé na předběžné volbě center.

Principem regionalizace je integrace jednotlivých obcí do větších celků (regionů) tak, aby byla minimalizována intenzita vztahů mezi regiony (inter-regionální vztahy) a naopak maximalizována intenzita vztahů uvnitř regionů (intra-regionální vztahy). Každý vymezený vztahově uzavřený region tak musí splňovat kritéria nabídkové stránky (např. definovaný podíl ekonomicky aktivních zaměstnaných rezidentů daného regionu musí pracovat v tomto regionu), tj. kritérium tzv. vnější otevřenosti, stejně jako kritérium poptávkové stránky (např. definovaný podíl ze všech pracujících v regionu musí v regionu bydlet), tj. kritérium tzv. vnitřní otevřenosti. Nastavením parametrů minimální velikosti a uzavřenosti lze ovlivnit počet a velikost regionů vyprodukovaných regionalizačním algoritmem. Zvyšování hodnot minimální velikosti a hodnot vnější a vnitřní uzavřenosti vede ke snižování počtu vztahově uzavřených regionů a zvyšování jejich průměrné velikosti.

V rámci předkládané studie jsou pro jednotlivé roky 1991, 2001 a 2011 vymezeny vztahově uzavřené pracovní regiony na hladinách uzavřenosti 50, 60 a 70 %. Minimální populační velikost vymezovaných regionů byla stanovena na 5 000 trvale bydlících osob. Například kritérium minimální hladiny uzavřenosti 60 % znamená, že z celkového počtu ekonomicky aktivních zaměstnaných osob žijících ve vymezeném regionu ne více než 40 % vyjíždí za prací mimo region; současně platí, že z celkového počtu pracovních míst v regionu není více než 40 % obsazeno pracovníky bydlícími mimo vymezený region.

Tab. 6.9: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 1991, uzavřenost na hladině 50 %
Zdroj: SLDB 1991

TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	519 130	264 474	288 532	122	519 130	264 474	288 532	122
Znojmo	74 109	36 323	35 715	77	74 109	36 323	35 715	77
Hodonín	60 665	30 629	31 141	13	60 665	30 629	31 141	13
Břeclav	54 331	27 581	27 671	13	54 331	27 581	27 671	13
Blansko	53 868	28 096	28 306	44	53 868	28 096	28 306	44
Vyškov	43 679	21 865	20 439	34	43 679	21 865	20 439	34
Kyjov	34 006	16 664	15 205	24	38 974	18 998	17 288	29
Boskovice	25 631	12 600	11 713	21	25 989	12 775	11 785	22
Tišnov	24 400	12 044	9 276	46	24 566	12 119	9 286	47
Veselí n. Mor.	21 928	11 186	10 796	9	21 928	11 186	10 796	9
Hustopeče	21 899	11 118	9 204	17	21 899	11 118	9 204	17
Mikulov	20 394	10 118	9 060	18	20 394	10 118	9 060	18
Ivančice	19 662	9 810	7 728	9	19 662	9 810	7 728	9
M. Krumlov	18 189	8 982	7 288	29	18 189	8 982	7 288	29
Bučovice	16 274	7 904	6 020	20	16 274	7 904	6 020	20
Strážnice	10 373	5 109	4 936	5	10 373	5 109	4 936	5
Pohořelice	10 171	5 153	3 930	13	10 171	5 153	3 930	13
Ždánice	9 844	4 862	4 036	11	9 844	4 862	4 036	11
Velká n. Vel.	9 696	4 679	3 391	9	9 696	4 679	3 391	9
Zbýšov	9 471	4 624	3 959	7	9 471	4 624	3 959	7
Letovice	9 289	4 620	4 649	11	9 289	4 620	4 649	11
Slavkov u Brna	8 781	4 440	3 579	5	8 781	4 440	3 579	5
Velká Bíteš	8 666	4 372	3 809	14	12 425	6 204	5 015	28
Hrušovany n. J.	8 661	4 100	3 390	8	8 661	4 100	3 390	8
Bzenec	8 623	4 386	4 626	5	8 623	4 386	4 626	5
Velké Pavlovice	8 240	3 929	2 842	5	8 240	3 929	2 842	5
Miroslav	7 701	3 729	2 959	11	7 701	3 729	2 959	11
Rousínov	6 696	3 446	3 421	4	6 696	3 446	3 421	4
Olešnice	6 473	3 142	2 466	12	7 778	3 773	2 961	15
Šardice	5 983	2 845	2 579	4	5 983	2 845	2 579	4
Jevíčko	5 267	2 716	2 225	3	11 485	5 847	5 233	13
M. Budějovice	3 416	1 577	1 214	13	20 706	9 795	9 359	39
Bystřice n. P.	1 615	732	843	2	21 837	10 230	10 561	30
Jemnice	1 081	529	482	5	9 113	4 441	3 891	15
Náměšť n. Osl.	464	238	34	1	14 641	7 153	5 926	28
Jaroměřice n. R.	200	102	32	1	5 606	2 663	2 115	5
Prostějov	142	74	6	1	92 654	45 712	42 961	62

Tab. 6.10: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 1991, uzavřenost na hladině 60 %
Zdroj: SLDB 1991

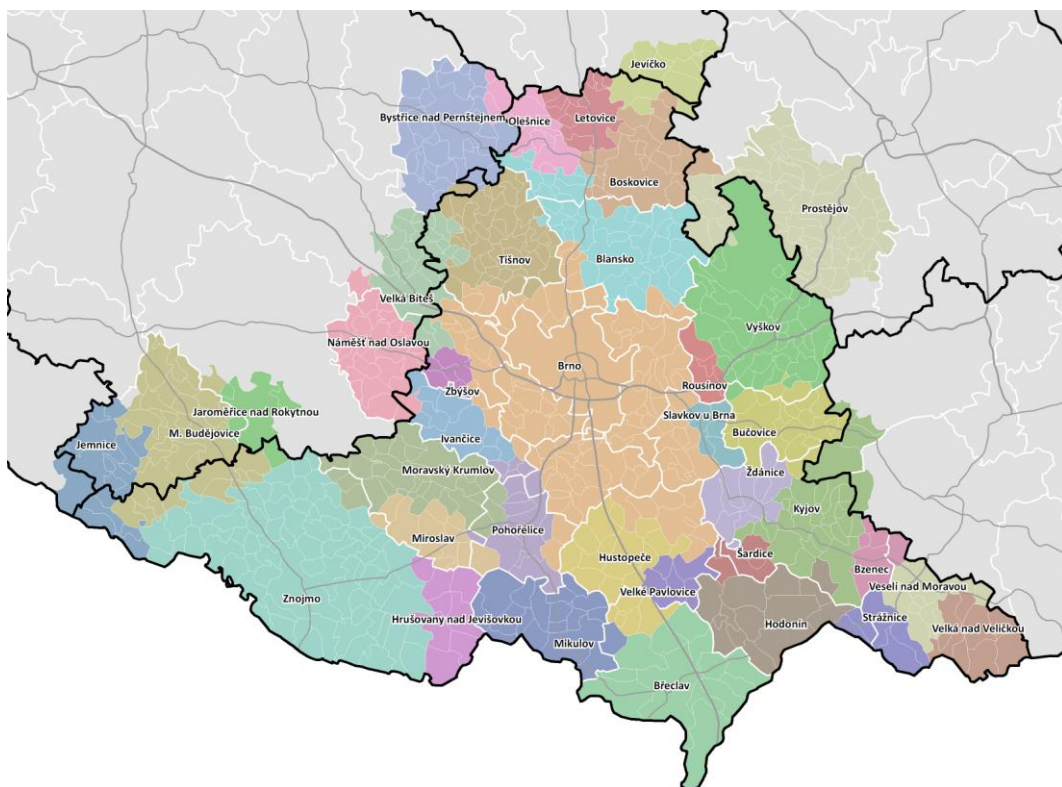
TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	537 382	273 538	296 070	134	537 382	273 538	296 070	134
Znojmo	74 309	36 425	35 747	78	74 309	36 425	35 747	78
Hodonín	64 532	32 481	32 492	16	64 532	32 481	32 492	16
Břeclav	54 331	27 581	27 671	13	54 331	27 581	27 671	13

Blansko	53 868	28 096	28 306	44	53 868	28 096	28 306	44
Vyškov	43 679	21 865	20 439	34	43 679	21 865	20 439	34
Kyjov	36 122	17 657	16 433	25	41 090	19 991	18 516	30
Boskovice	25 631	12 600	11 713	21	25 989	12 775	11 785	22
Tišnov	24 400	12 044	9 276	46	24 566	12 119	9 286	47
Veselí n. Mor.	21 928	11 186	10 796	9	21 928	11 186	10 796	9
Hustopeče	21 899	11 118	9 204	17	21 899	11 118	9 204	17
Mikulov	20 394	10 118	9 060	18	20 394	10 118	9 060	18
Ivančice	19 662	9 810	7 728	9	19 662	9 810	7 728	9
M. Krumlov	18 189	8 982	7 288	29	18 189	8 982	7 288	29
Bučovice	16 274	7 904	6 020	20	16 274	7 904	6 020	20
Strážnice	10 373	5 109	4 936	5	10 373	5 109	4 936	5
Pohořelice	10 171	5 153	3 930	13	10 171	5 153	3 930	13
Ždánice	9 844	4 862	4 036	11	9 844	4 862	4 036	11
Velká n. Vel.	9 696	4 679	3 391	9	9 696	4 679	3 391	9
Letovice	9 289	4 620	4 649	11	9 289	4 620	4 649	11
Velká Bíteš	8 666	4 372	3 809	14	12 425	6 204	5 015	28
Hrušovany n. J.	8 661	4 100	3 390	8	8 661	4 100	3 390	8
Bzenec	8 623	4 386	4 626	5	8 623	4 386	4 626	5
Velké Pavlovice	8 240	3 929	2 842	5	8 240	3 929	2 842	5
Miroslav	7 701	3 729	2 959	11	7 701	3 729	2 959	11
Rousínov	6 696	3 446	3 421	4	6 696	3 446	3 421	4
Olešnice	6 473	3 142	2 466	12	7 778	3 773	2 961	15
Jevíčko	5 267	2 716	2 225	3	11 485	5 847	5 233	13
M. Budějovice	3 416	1 577	1 214	13	20 809	9 853	9 376	40
Bystřice n. P.	1 615	732	843	2	21 837	10 230	10 561	30
Jemnice	1 081	529	482	5	9 113	4 441	3 891	15
Náměšť n. Osl.	464	238	34	1	14 641	7 153	5 926	28
Prostějov	142	74	6	1	99 880	49 081	45 293	72

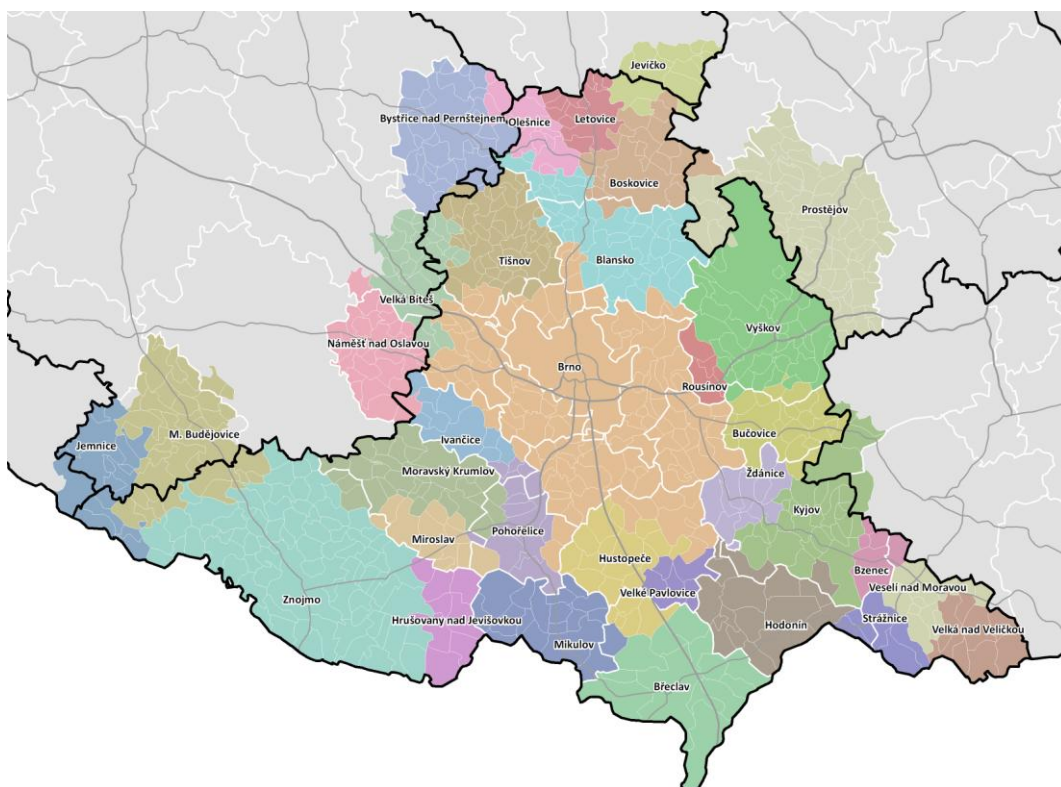
Tab. 6.11: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 1991, uzavřenost na hladině 70 %
Zdroj: SLDB 1991

TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	644 474	326 702	338 244	253	646 850	327 872	339 036	260
Znojmo	74 309	36 425	35 747	78	74 309	36 425	35 747	78
Hodonín	67 335	33 862	32 813	19	67 335	33 862	32 813	19
Blansko	60 508	31 341	30 742	57	60 508	31 341	30 742	57
Břeclav	57 259	29 084	28 503	15	57 259	29 084	28 503	15
Kyjov	53 132	26 236	24 645	39	57 736	28 396	26 660	42
Vyškov	51 094	25 585	24 287	41	51 094	25 585	24 287	41
Veselí n. Mor.	39 411	19 703	18 847	21	39 411	19 703	18 847	21
Boskovice	25 631	12 600	11 713	21	25 989	12 775	11 785	22
Mikulov	21 066	10 475	9 366	19	21 066	10 475	9 366	19
M. Krumlov	18 189	8 982	7 288	29	18 189	8 982	7 288	29
Letovice	9 886	4 909	4 803	14	10 090	4 996	4 817	15
Hrušovany n. J.	8 661	4 100	3 390	8	8 661	4 100	3 390	8
Miroslav	5 999	2 890	2 295	6	5 999	2 890	2 295	6
Jevíčko	5 267	2 716	2 225	3	11 485	5 847	5 233	13
M. Budějovice	3 416	1 577	1 214	13	20 809	9 853	9 376	40
Bystřice n. P.	1 615	732	843	2	23 142	10 861	11 056	33
Jemnice	1 081	529	482	5	9 113	4 441	3 891	15
Náměšť n. Osl.	464	238	34	1	14 641	7 153	5 926	28
Prostějov	142	74	6	1	99 880	49 081	45 293	72
Velké Meziříčí	79	38	15	1	27 959	13 780	12 888	42

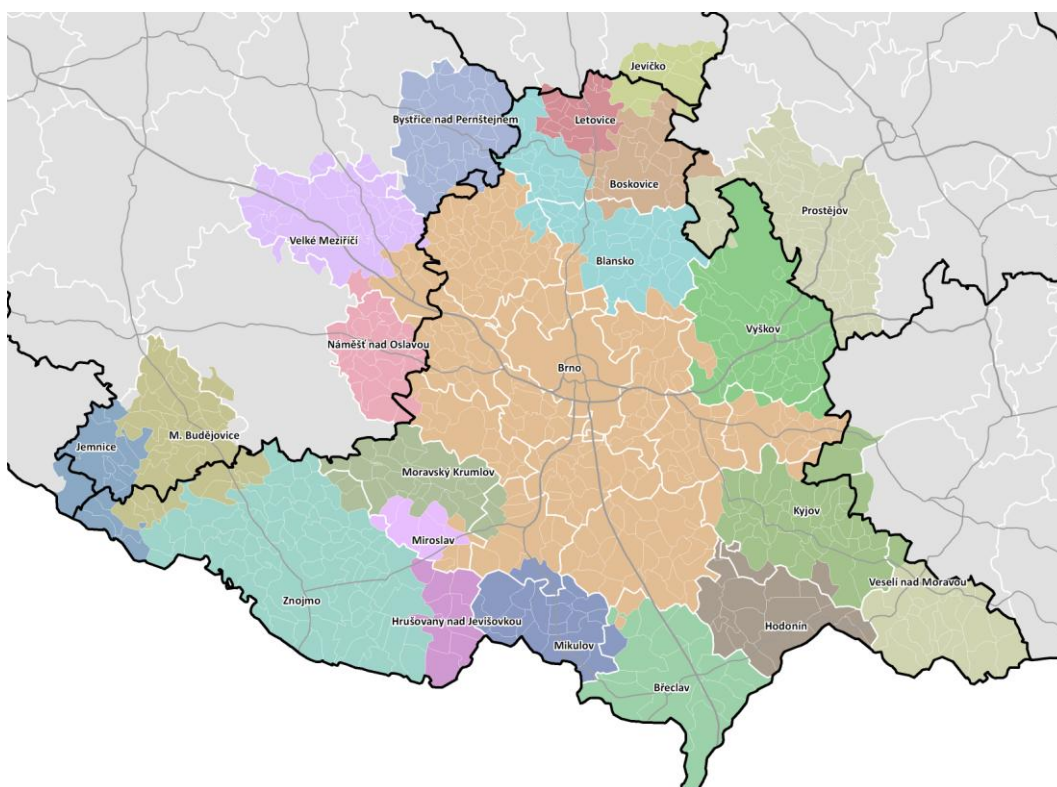
Obr. 6.10: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 1991, uzavřenost na hladině 50 %
Zdroj: SLDB 1991

Obr. 6.11: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 1991, uzavřenost na hladině 60 %
Zdroj: SLDB 1991

Obr. 6.12: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 1991, uzavřenost na hladině 70 %
Zdroj: SLDB 1991

Interpretace tabulek 6.9 až 6.11, resp. mapových schémat 6.10 až 6.12 zahrnuje několik dílčích bodů. Největší vztahově uzavřený region (jak z hlediska počtu obyvatel, tak i z hlediska počtu pracovních míst) se v roce 1991 vytvářel kolem Brna a již na hladině uzavřenosti 50 % zahrnoval sekundární pracovní centra jako např. Kuřim, Rosice, Hrušovany u Brna či Židlochovice.

Sledujeme-li proměny prostorového vzorce TTWA v závislosti na zvyšování hladiny uzavřenosti, lze pozorovat územní stabilitu TTWA vykrývajícího oblast Znojemska. Ani v případě 50% uzavřenosti nebylo v roce 1991 v dané oblasti vyjma Znojma další dostatečně silné pracovní středisko schopné vytvořit funkčně autonomní pracovní region. I z tohoto důvodu pás obcí v západní části Znojemska spádoval pracovním k centrům mimo území JMK.

Se zvyšující se hladinou uzavřenosti dochází logicky k uzavírání pracovních vztahů do menšího počtu územně rozsáhlejších pracovních regionů. Pracovní trhy napojené na Tišnov, Ivančice, Pohořelice, Hustopeče, Slavkov či Bučovice se spojily s TTWA Brna. Autonomními zůstaly pracovní areály kolem menších center (Moravský Krumlov, Miroslav, Hrušovany nad Jevišovkou či Letovice) relativně vzdálených od silnějších pracovních středisek.

Na 70% hladině vztahové uzavřenosti se v roce 1991 prokazovala inklinace Bítešska k širšímu „brněnskému“ TTWA; naopak několik málo obcí spádovalo k vybraným centrům kraje Vysočina

Tab. 6.12: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 2001, uzavřenost na hladině 50 %
Zdroj: SLDB 2001

TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	533 799	249 167	276 030	150	534 347	249 395	276 356	152
Znojmo	83 398	36 397	33 187	91	84 052	36 656	33 338	93
Hodonín	66 499	28 689	28 128	17	66 499	28 689	28 128	17
Břeclav	55 589	25 788	25 837	14	55 589	25 788	25 837	14
Blansko	48 686	23 223	22 102	32	49 371	23 503	22 260	33
Vyškov	45 802	21 102	19 466	42	45 802	21 102	19 466	42
Boskovice	36 908	16 466	14 558	56	38 345	17 107	14 994	58
Kyjov	35 125	14 829	13 294	28	38 942	16 446	14 875	32
Tišnov	22 805	10 311	7 344	44	22 995	10 387	7 375	46
Veselí n. Mor.	20 432	8 992	7 503	8	20 432	8 992	7 503	8
Hustopeče	18 925	8 819	7 502	15	18 925	8 819	7 502	15
Mikulov	19 006	8 228	6 971	16	19 006	8 228	6 971	16
Ivančice	15 615	6 903	5 736	6	15 615	6 903	5 736	6
M. Krumlov	14 350	6 497	5 166	17	14 350	6 497	5 166	17
Bučovice	14 437	6 266	4 587	23	14 437	6 266	4 587	23
Strážnice	11 373	4 760	3 809	6	11 373	4 760	3 809	6
Slavkov u Brna	9 355	4 399	3 900	15	9 355	4 399	3 900	15
Letovice	9 727	4 119	3 506	10	9 727	4 119	3 506	10
Hrušovany n. J.	9 471	3 888	3 309	6	9 471	3 888	3 309	6
Velká n. Vel.	9 276	3 863	3 035	9	9 276	3 863	3 035	9
Bzenec	8 657	3 842	4 137	5	8 657	3 842	4 137	5
Pohořelice	8 210	3 724	2 801	8	8 210	3 724	2 801	8
Velké Pavlovice	8 203	3 616	2 601	9	8 203	3 616	2 601	9
Ždánice	8 475	3 495	2 658	5	8 475	3 495	2 658	5
Rousínov	6 102	2 791	2 390	3	6 102	2 791	2 390	3
Jevíčko	4 862	2 156	1 580	3	11 896	5 256	5 081	17
Velká Bíteš	3 101	1 257	387	12	11 688	5 184	4 408	29
M. Budějovice	2 803	1 190	965	9	19 134	8 034	7 289	37
Jemnice	2 118	842	640	11	11 249	4 625	3 799	32
Bystřice n. P.	1 486	631	456	2	23 619	9 966	8 134	41
Polička	191	76	21	1	19 316	8 562	7 810	21

Tab. 6.13: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 2001, uzavřenost na hladině 60 %
Zdroj: SLDB 2001

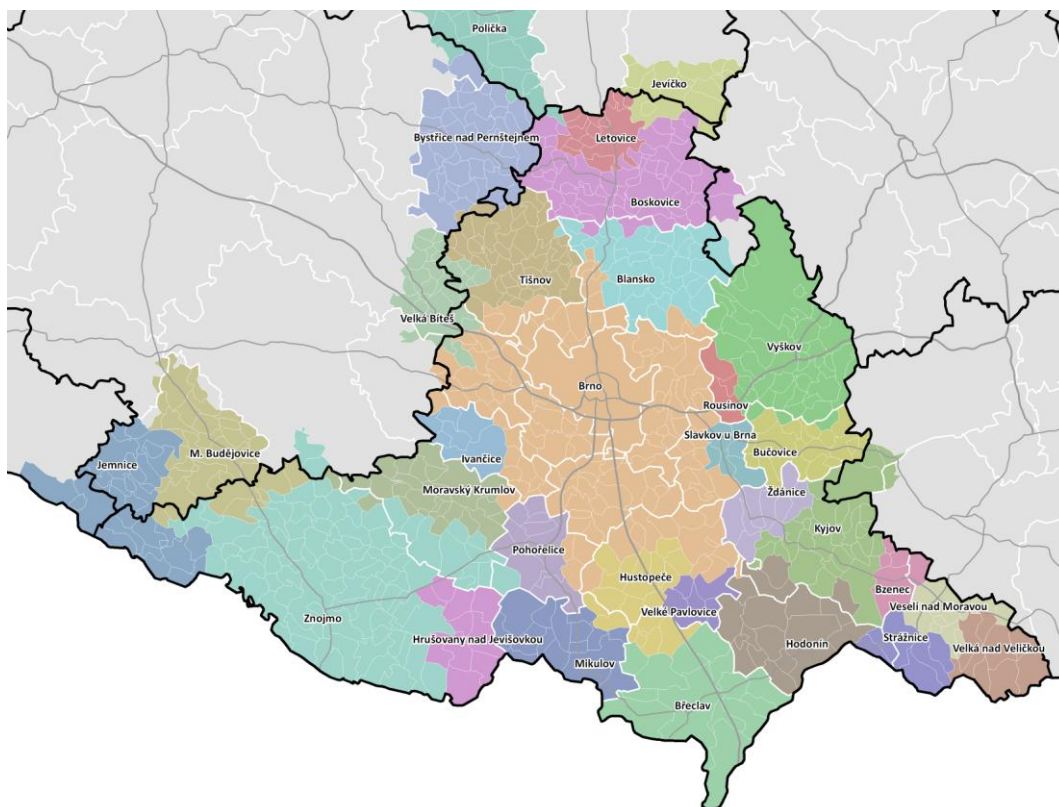
TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	566 624	264 152	287 382	203	567 362	264 456	287 739	207
Znojmo	83 398	36 397	33 187	91	84 052	36 656	33 338	93
Hodonín	66 499	28 689	28 128	17	66 499	28 689	28 128	17
Vyškov	65 097	29 637	26 233	58	65 097	29 637	26 233	58
Břeclav	55 589	25 788	25 837	14	55 589	25 788	25 837	14
Blansko	48 686	23 223	22 102	32	49 371	23 503	22 260	33
Kyjov	44 589	18 998	17 560	36	48 406	20 615	19 141	40
Boskovice	36 793	16 425	14 540	55	38 230	17 066	14 976	57
Veselí n. Mor.	20 432	8 992	7 503	8	20 432	8 992	7 503	8

Mikulov	19 006	8 228	6 971	15	19 006	8 228	6 971	15
Hustopeče	18 925	8 819	7 502	16	18 925	8 819	7 502	16
Ivančice	15 615	6 903	5 736	6	15 615	6 903	5 736	6
M. Krumlov	14 350	6 497	5 166	23	14 350	6 497	5 166	23
Strážnice	11 373	4 760	3 809	6	11 373	4 760	3 809	6
Letovice	9 727	4 119	3 506	15	9 727	4 119	3 506	15
Hrušovany n. J.	9 471	3 888	3 309	10	9 471	3 888	3 309	10
Velká n. Vel.	9 276	3 863	3 035	9	9 276	3 863	3 035	9
Ždánice	8 475	3 495	2 658	8	8 475	3 495	2 658	8
Pohořelice	8 210	3 724	2 801	9	8 210	3 724	2 801	9
Velké Pavlovice	8 203	3 616	2 601	5	8 203	3 616	2 601	5
Jevíčko	4 862	2 156	1 580	3	11 896	5 256	5 081	17
Velká Bíteš	2 988	1 218	378	11	11 575	5 145	4 399	28
M. Budějovice	2 803	1 190	965	9	19 134	8 034	7 289	37
Jemnice	2 118	842	640	11	11 249	4 625	3 799	32
Bystřice n. P.	1 486	631	456	2	23 619	9 966	8 134	41
Polička	191	76	21	1	19 316	8 562	7 810	21

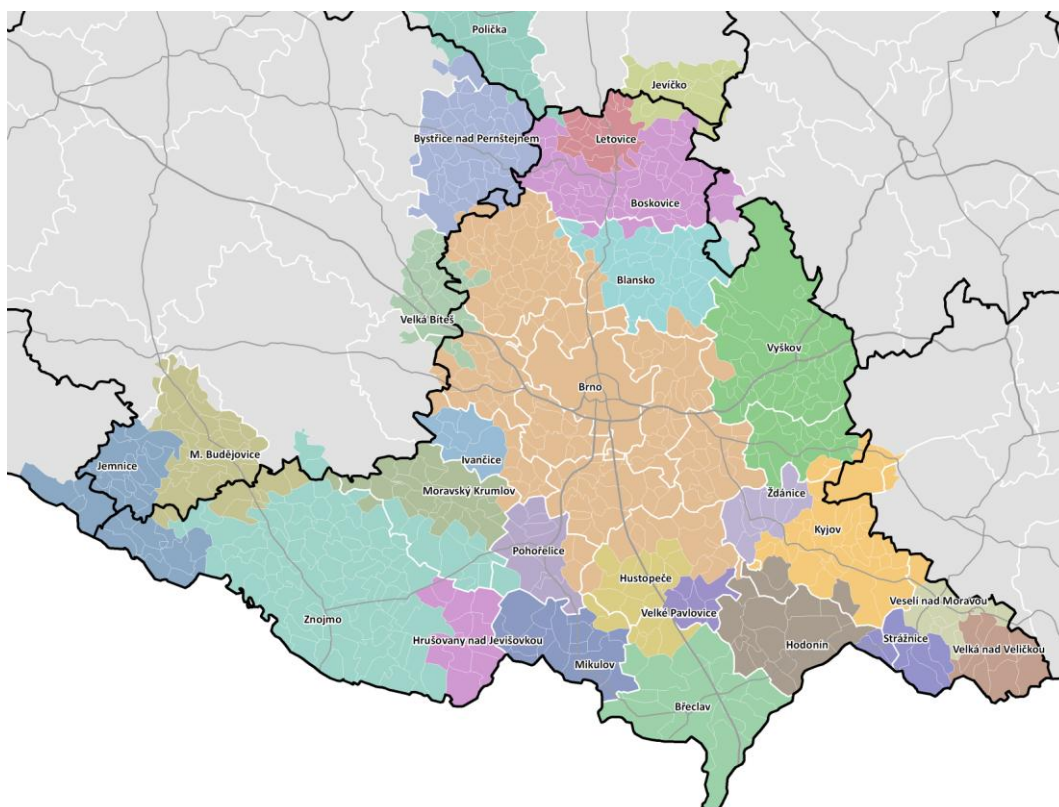
Tab. 6.14: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 2001, uzavřenost na hladině 70 %
Zdroj: SLDB 2001

TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	635 266	294 734	310 965	266	646 995	299 958	315 840	293
Hodonín	104 386	44 940	41 722	37	104 386	44 940	41 722	37
Znojmo	93 526	41 067	37 621	106	94 180	41 326	37 772	108
Břeclav	57 663	26 810	26 408	15	57 663	26 810	26 408	15
Vyškov	52 681	24 158	21 944	48	52 681	24 158	21 944	48
Kyjov	51 006	21 676	19 763	40	54 823	23 293	21 344	44
Blansko	48 686	23 223	22 102	32	49 371	23 503	22 260	33
Boskovice	46 356	20 486	18 027	69	47 793	21 127	18 463	71
Mikulov	19 345	8 375	7 070	16	19 345	8 375	7 070	16
Hrušovany n. J.	9 471	3 888	3 309	10	9 471	3 888	3 309	10
Jevíčko	4 862	2 156	1 580	3	12 242	5 385	5 153	18
Uherské Hradiště	3 194	1 364	753	3	91 208	42 072	40 377	47
M. Budějovice	2 803	1 190	965	9	19 134	8 034	7 289	37
Jemnice	2 118	842	640	11	11 249	4 625	3 799	32
Třebíč	1 582	652	241	4	89 047	39 593	36 919	111
Bystřice n. P.	1 486	631	456	2	24 924	10 518	8 353	44
Polička	191	76	21	1	19 316	8 562	7 810	21
Svitavy	164	58	19	1	32 420	14 857	13 655	30

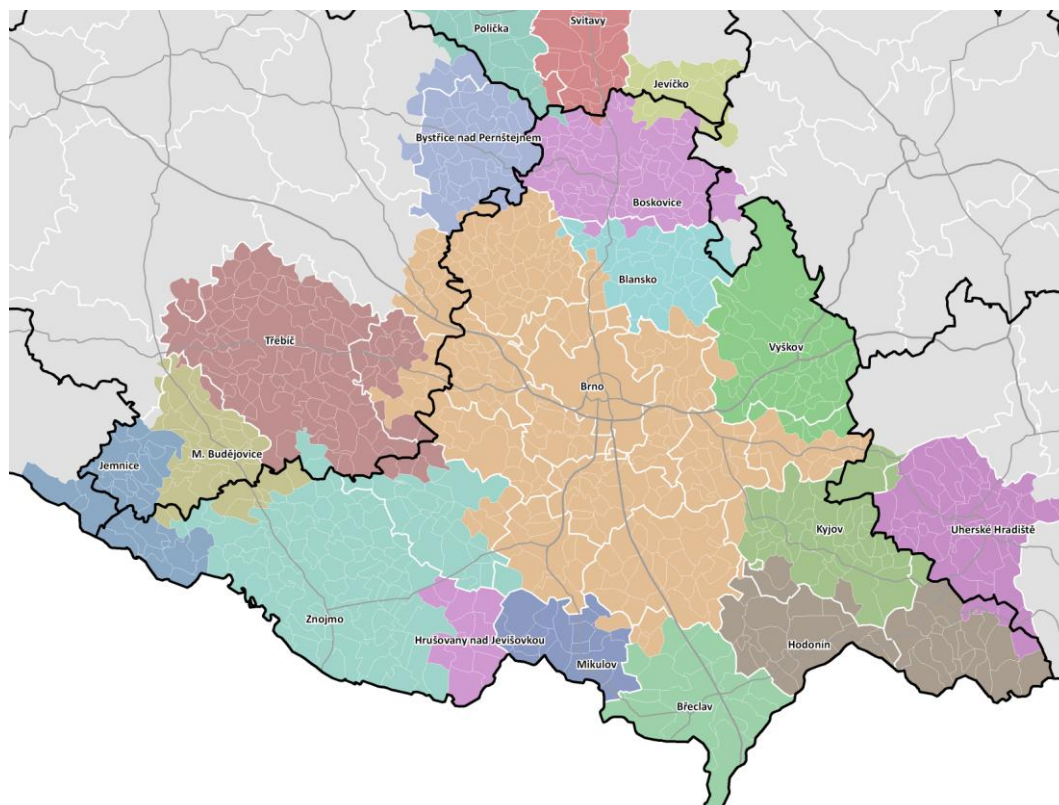
Obr. 6.13: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 2001, uzavřenost na hladině 50 %
Zdroj: SLDB 2001

Obr. 6.14: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 2001, uzavřenost na hladině 60 %
Zdroj: SLDB 2001

Obr. 6.15: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 2001, uzavřenost na hladině 70 %
Zdroj: SLDB 2001

Srovnáme-li schéma prostorové organizace TTWA mezi roky 1991 a 2001, lze vypočítat trendy oslabování menších pracovních center, resp. otevírání dříve uzavřených malých pracovních trhů. Zatímco v roce 1991 dosahoval počet TTWA na hladině uzavřenosti 50 % hodnoty 37, na hladině 60 % hodnoty 33 a na hladině 70 % hodnoty 21, v roce 2011 poklesly počty na hodnoty 31 – 26 – 18. Patrné je navyšování počtu obcí integrovaných do velkých TTWA (Brno, Znojmo, Hodonín) a související zmenšování některých malých TTWA.

Už na úrovni uzavřenosti 50 % ztrácejí oproti roku 1991 některá malá centra schopnost organizovat autonomní pracovní spádový areál (Zbýšov, Olešnice, Šardice). Posun k 60% hladině uzavřenosti pak znamená strmější pokles počtu TTWA nežli v případě roku 1991 – na hladině 60 % už přestávají být autonomními např. pracovní trhy Tišnovska, Bučovicka či Bzenecka a stávají se součástí větších pracovně uzavřených celků.

Při přechodu na úroveň uzavřenosti 70 % pak z mapy mizí (v přibližném srovnání s rokem 1991) autonomní pracovní regiony Moravského Krumlova, Miroslavi, Letovic; stejně tak se polycentrická oblast jihovýchodní cípu JMK integruje pracovně do širšího hodonínského pracovního trhu (některé obce jihovýchodní periferie se v roce 2001 nově orientují k TTWA Uherského Hradiště).

Tab. 6.15: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obvykle přítomných obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 2011, uzavřenost na hladině 50 %
Zdroj: SLDB 2011

TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	589 378	267 086	321 700	186	590 604	267 485	322 259	189
Znojmo	82 751	34 003	27 147	93	82 751	34 003	27 147	93
Hodonín	67 195	27 973	23 308	21	67 195	27 973	23 308	21
Břeclav	57 403	25 096	22 211	17	57 403	25 096	22 211	17
Vyškov	51 065	23 113	20 219	41	51 360	23 230	20 229	42
Blansko	42 345	18 851	15 140	27	43 280	19 229	15 329	29
Kyjov	39 540	16 263	12 234	35	43 355	17 714	13 195	39
Boskovice	28 507	12 008	11 504	35	31 616	13 314	12 079	41
Hustopeče	25 597	11 332	8 759	20	25 597	11 332	8 759	20
Tišnov	21 320	9 005	5 526	38	21 495	9 075	5 543	39
Veselí n. M.	20 222	8 548	5 752	9	20 222	8 548	5 752	9
Mikulov	19 928	8 587	6 814	18	19 928	8 587	6 814	18
Ivančice	16 425	6 980	4 320	7	16 425	6 980	4 320	7
Letovice	12 482	5 091	3 730	22	12 635	5 155	3 781	24
M. Krumlov	11 920	5 272	2 979	19	11 920	5 272	2 979	19
Bučovice	11 599	4 987	3 470	11	11 599	4 987	3 470	11
Slavkov u Brna	10 636	4 919	4 511	7	10 636	4 919	4 511	7
Hrušovany n. J.	9 291	3 712	2 649	9	9 291	3 712	2 649	9
Pohořelice	9 023	4 012	3 894	10	9 023	4 012	3 894	10
Strážnice	8 715	3 616	2 743	4	8 715	3 616	2 743	4
Bzenec	8 581	3 627	3 841	5	8 581	3 627	3 841	5
Velká n. Vel.	8 384	3 332	1 798	9	8 384	3 332	1 798	9
Jevíčko	4 526	1 764	1 381	4	11 749	4 612	3 632	16
M. Budějovice	2 177	832	559	7	17 160	6 751	4 629	32
Velká Bíteš	1 547	653	147	9	10 584	4 684	4 411	27
Bystřice n. p.	1 317	545	332	1	20 212	8 230	5 971	34
Jemnice	1 002	385	170	5	10 090	3 985	3 006	27
Třebíč	437	173	30	2	70 885	30 727	27 131	89
Prostějov	195	79	7	2	96 072	39 748	34 124	75

Tab. 6.16: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obvykle přítomných obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 2011, uzavřenost na hladině 60 %
Zdroj: SLDB 2011

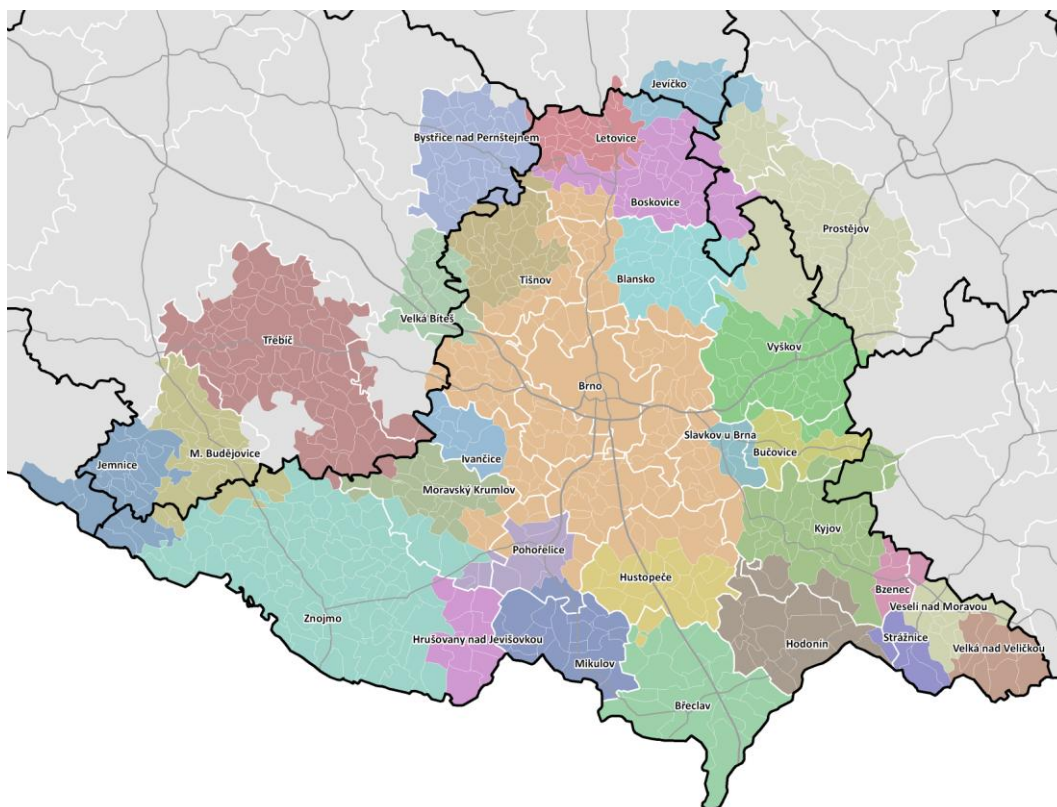
TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	656 407	296 314	342 540	262	659 130	297 375	343 265	269
Znojmo	83 281	34 205	27 345	96	83 281	34 205	27 345	96
Hodonín	68 502	28 541	23 508	22	68 502	28 541	23 508	22
Vyškov	62 664	28 100	23 689	52	63 011	28 233	23 705	54
Břeclav	57 403	25 096	22 211	17	57 403	25 096	22 211	17
Blansko	42 345	18 851	15 140	27	43 280	19 229	15 329	29
Kyjov	39 540	16 263	12 234	35	43 355	17 714	13 195	39
Velká n. Vel.	33 572	13 926	9 403	19	33 572	13 926	9 403	19
Boskovice	28 367	11 952	11 445	34	31 476	13 258	12 020	40
Hustopeče	25 597	11 332	8 759	20	25 597	11 332	8 759	20

Mikulov	19 928	8 587	6 814	18	19 928	8 587	6 814	18
Letovice	12 482	5 091	3 730	22	12 635	5 155	3 781	24
Hrušovany n. J.	9 291	3 712	2 649	9	9 291	3 712	2 649	9
Bzenec	8 581	3 627	3 841	5	8 581	3 627	3 841	5
Jevíčko	4 526	1 764	1 381	4	11 749	4 612	3 632	16
Třebíč	2 868	1 196	332	9	86 935	37 149	31 691	115
Uherské Hradiště	2 442	1 002	690	2	89 117	39 667	38 943	45
M. Budějovice	2 177	832	559	7	17 399	6 847	4 690	32
Bystřice n. P.	1 317	545	332	1	20 062	8 173	5 966	33
Velká Bíteš	1 021	444	96	5	10 185	4 519	4 378	24
Jemnice	1 002	385	170	5	10 203	4 029	3 009	28
Prostějov	195	79	7	2	96 072	39 748	34 124	75

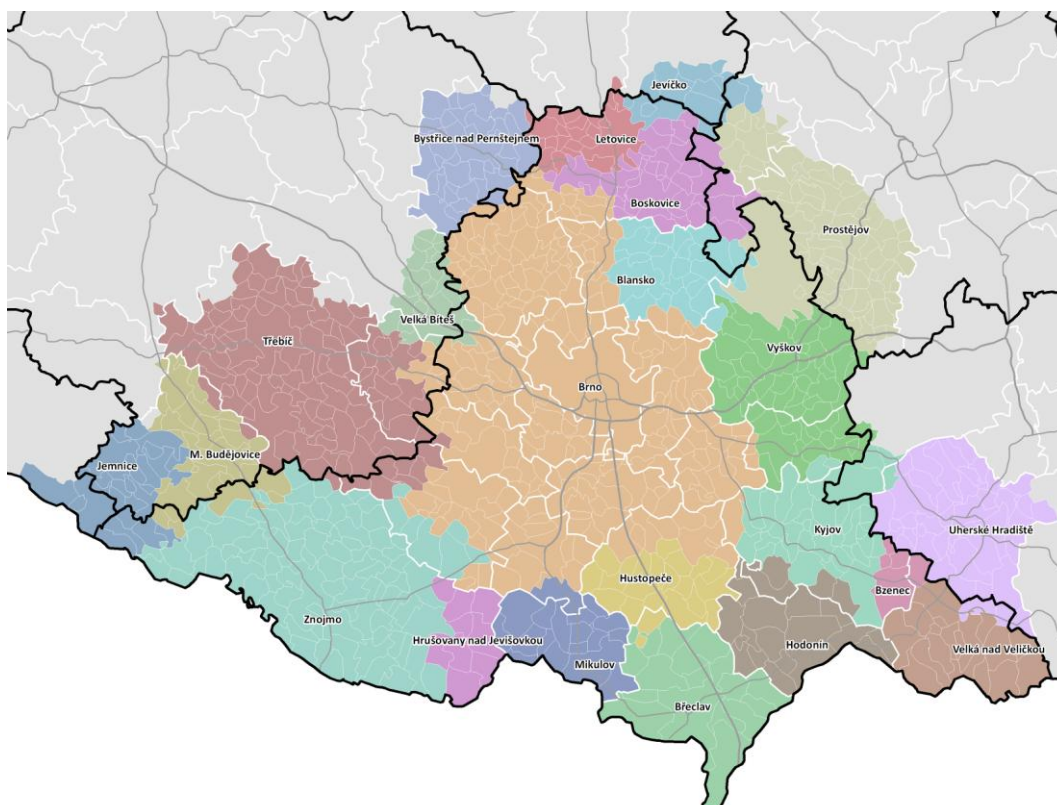
Tab. 6.17: Vybrané charakteristiky TTWA zahrnujících alespoň jednu obec JMK – počet obvykle přítomných obyvatel (OBYV), počet ekonomicky aktivních zaměstnaných (EA ZAM), počet obsazených pracovních míst (OPM), počet obcí (OBCE); rok 2011, uzavřenost na hladině 70 %
Zdroj: SLDB 2011

TTWA	pouze obce JMK				všechny obce v TTWA			
	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE	OBYV	EA ZAM	OPM	OBCE
Brno	736 426	331 708	369 970	323	748 977	337 116	375 125	350
Znojmo	84 983	34 896	27 689	101	85 265	35 002	27 694	102
Hodonín	78 860	32 912	26 282	26	78 860	32 912	26 282	26
Břeclav	57 403	25 096	22 211	17	57 403	25 096	22 211	17
Vyškov	51 803	23 412	20 261	45	52 098	23 529	20 271	46
Kyjev	48 121	19 890	16 075	40	51 936	21 341	17 036	44
Boskovice	45 197	18 737	16 553	59	48 340	20 053	17 128	66
Uherské Hradiště	25 656	10 557	7 319	17	112 331	49 222	45 572	60
Mikulov	19 928	8 587	6 814	18	19 928	8 587	6 814	18
Hrušovany n. J.	9 291	3 712	2 649	9	9 291	3 712	2 649	9
Třebíč	3 306	1 326	539	10	101 872	43 021	35 988	137
Bystřice n. P.	1 317	545	332	1	20 603	8 405	6 069	35
Jemnice	1 039	396	178	6	10 842	4 269	3 095	32
Svitavy	178	70	3	1	31 594	13 147	11 412	29

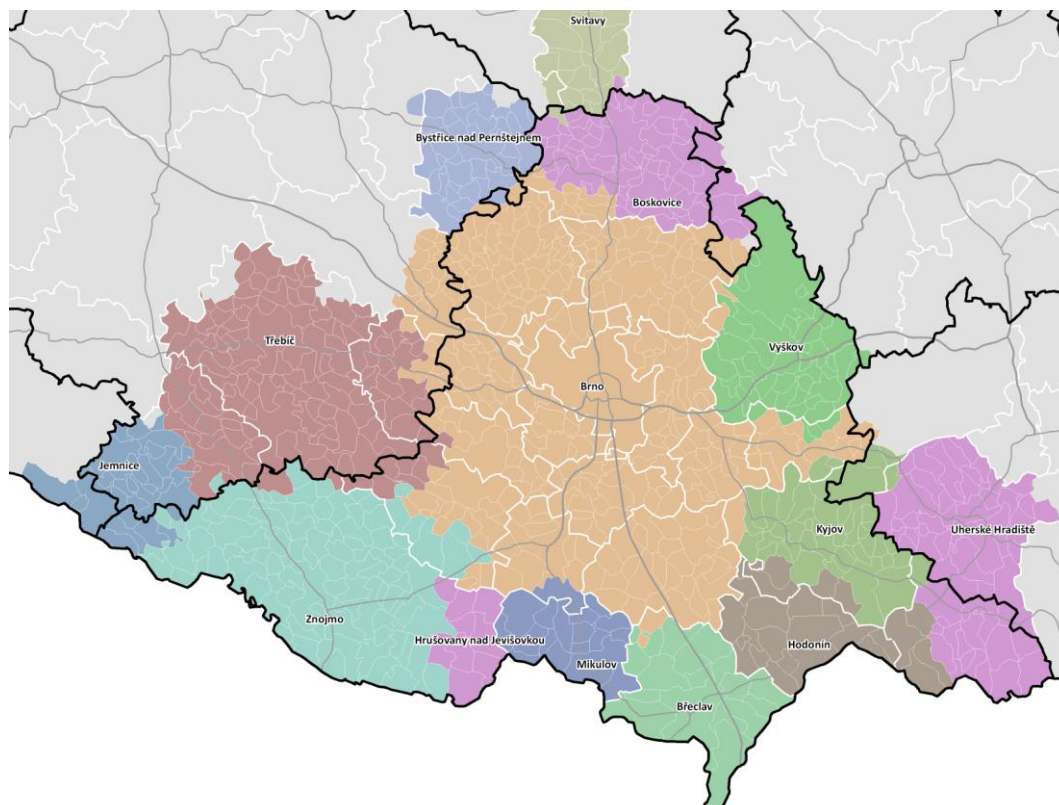
Obr. 6.16: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 2011, uzavřenost na hladině 50 %
Zdroj: SLDB 2011

Obr. 6.17: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 2011, uzavřenost na hladině 60 %
Zdroj: SLDB 2011

Obr. 6.18: Vztahově uzavřené regiony pracovní dojíždky (TTWA) v roce 2011, uzavřenost na hladině 70 %
Zdroj: SLDB 2011

Mapa TTWA pro rok 2011 zachycuje 29 TTWA zasahujících alespoň jednou obcí na území JMK na hladině uzavřenosti 50 %, pro uzavřenost 60 % je to 22 TTWA, 14 pro uzavřenost 70 %. Oproti roku 2001 se tedy jedná o další posílení trendu otevírání (desintegrace) malých pracovních trhů.

Jednoduché srovnání mapových schémat ukazujících pracovní regiony na jednotlivých hladinách pracovní uzavřenosti signalizuje posilování brněnského TTWA (mezi důvody četnější integrace obcí k metropolitnímu pracovnímu trhu lze zařadit relativní či absolutní úbytek pracovních příležitostí v sekundárních pracovních centrech a rovněž proces rezidenční suburbanizace, v rámci kterého významné množství suburbánních migrantů udržuje pracovní vazby s Brnem).

Na úrovni uzavřenosti 60 % se k brněnskému metropolitnímu pracovnímu trhu integrují obce Ivančicka, Moravskokrumlovská či Pohořelická, což je situace odlišná od stavu v roce 2001.

Na úrovni 70 % dochází pak k propojení TTWA Brna a Blanska, což indikuje zvyšující se význam brněnského pracovního trhu pro obyvatele obcí původně významně spádující k Blansku, resp. k dalším centrům TTWA Blanska.

V oblasti jihovýchodní části JMK se na úrovni 70 % integruje zdejší pracovní trh s TTWA Uherského Hradiště (důsledek jisté ekonomické stagnace Hodonínska).

Zajímavá je stabilizovaná pozice TTWA Hrušovany nad Jevišovkou a Mikulova, které od roku 1991 permanentně fungují jako relativně vztahově uzavřené pracovní trhy.

6.3 URBANISTICKÉ PŘEDPOKLADY PRO VYTVÁŘENÍ VZTAHU MEZI MÍSTY BYDLIŠTĚ A PRACOVÍŠTĚ

Vztahy bydliště - pracoviště jsou v urbánní struktuře sídel zcela zásadní, a jsou pro ekonomicky aktivní obyvatelstvo předmětem denního (týdenního) pohybu. Vztahy mezi bydlištěm a pracovištěm se historicky vyvíjely v kontextu vývoje ekonomických odvětví, a to nejen v rámci jednotlivých sídel ale i mezi sídly, ať již z důvodu nedostatku nebo naopak nabídky pracovních míst, tak i z důvodu produkční kooperace, či posilování významu ekonomického odvětví (nejprve sekundéru, v současnosti terciéru nebo i kvartéru). Plochy bydlení a plochy výroby představují největší podíl na urbanizovaném území sídel. Zatím co plochy bydlení představují relativně stabilní způsob využití území, v plochách produkčních dochází k řadě změn a transformací, od likvidace výroby a vzniku brownfields až po expanzi, která vyžaduje nové plochy a kvalitnější dopravní dostupnost, tj. změnu polohy směřující zpravidla do nových areálů budovaných na zelené louce, a to nejen v rámci sídla ale i lokalit mimo sídlo případně i mimo region. Tento vývoj je doložen i ve změnách významných proudů dojížděky za prací v důsledku oslabování menších pracovních center. Analýzu vývoje těchto změn v urbánní struktuře by bylo možno provést pouze v měřítku jednotlivého sídla; to však není pro návrhovou část v rozsahu kraje relevantní. Jako určitou substituci bude pro návrh uspořádání sídelní struktury nutné najít v charakteristice výchozího stavu (2011), kterou reprezentují rozvojové záměry a předpoklad, že se uskuteční konverze brownfields, které představují vnitřní rezervu pro budoucí znovuvytvoření pracovních míst, a z toho vyplývající posílení pracovních center.

Tab. 6.18: Přehled brownfields s rozsahem > 1 ha mimo Brno (tučně jsou vyznačena pracovní centra); celkem 130 ha ploch brownfields mimo Brno
Zdroj: Czechinvest, 2013

sídlo	využití	ha
Adamov	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Strojírenská výroba, sklady; Předchozí využití lokality: Průmysl Strojírenská výroba	7,2
Boskovice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Výroba; Předchozí využití lokality: Průmysl	1,3
Břeclav	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: nevyužito; Předchozí využití lokality: Vojenské areály, kasárny, stělnice	2,3
Břeclav	Typ lokality: Objekt (jedna budova); Stávající využití: Kromě vinotéky zatím žádné; Předchozí využití lokality: Cestovní ruch	2,7
Břeclav	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: skladovací plocha, tržnice; Předchozí využití lokality: Zemědělství, cukrovar	5,5
Bučovice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Areál částečně pronajímán převážně pro skladové a výrobní účely menším firmám; Předchozí využití lokality: Průmysl	6,9
Bzenec	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: nevyužito; Předchozí využití lokality: Občanská vybavenost (kulturní domy, služby, obchod, atd.), plocha občanské vybavenosti	1,0
Diváky	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: nevyužito; Předchozí využití lokality: Zemědělství	5,3
Hodonín	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Výrobní aktivity / Sklady; Předchozí využití lokality: Průmysl	6,1
Hrušovany nad Jevišovkou	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Využíváno jen z části (sklady); Předchozí využití lokality: Zemědělství Sklady na cukr	1,2
Hustopeče u Brna	Typ lokality: Pozemek (plocha bez objektů); Stávající využití: Po demolici připraveno ke stavbě; Předchozí využití lokality: Zemědělství, Provoz státního statku (živočišná výroba + sklad obilovin)	4,1
Ivanovice na Hané	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Rekreační, výroba; Předchozí využití lokality: Jiné	2,0
Ivanovice na Hané	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Výroba průmyslová; Předchozí využití lokality: Zemědělství	4,2

Kunštát	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Průmysl; Předchozí využití lokality: Průmysl	12
Kunštát	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Částečně výroba, větší část areálu a budov nevyužitá; Předchozí využití lokality: Průmysl	1,1
Mikulov	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: část - nakládání s odpady, část - rekreace v přírodě, část - krajinná zóna přírodní; Předchozí využití lokality: Vojenské areály, kasárny, střelnice armáda (vojenské tankové cvičiště)	8,7
Miroslav	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: zámek; Předchozí využití lokality: Bydlení	1,4
Pohořelice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Zemědělství	6,6
Předklášteří	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Nevyužito, příprava podnikatelského parku; Předchozí využití lokality: Průmysl, Šroubárna Zetoru	1,3
Sokolnice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: sklady; Předchozí využití lokality: Průmysl, cihelna	1,5
Sokolnice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: stolařství, zámečnictví, sklad textilu; Předchozí využití lokality: Průmysl	1,0
Šatov	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Bez využití, občasné pronájmy zpevněné plochy jako mezideponie materiálu; Předchozí využití lokality: Průmysl, Keramická výroba	10,9
Šerkovice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Nevyužito; Předchozí využití lokality: Zemědělství	1,2
Telnice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: 30% obchod a služby; Předchozí využití lokality: Průmysl	2,5
Tišnov	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Nevyužito; Předchozí využití lokality: Průmysl	1,4
Únanov	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Nevyužito; Předchozí využití lokality: -	1,6
Valtice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Zemědělství; Předchozí využití lokality: Zemědělství	2,5
Vranov nad Dyjí	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: 30% obchod a služby; Předchozí využití lokality: Občanská vybavenost (kulturní domy, služby, obchod, atd.)	1,4
Vratětin	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Nevyužito; Předchozí využití lokality: Jiné, Vojenský areál	1,8
Znojmo	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: bude doplněno; Předchozí využití lokality: Zemědělství	1,0
Znojmo	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Plocha pro zvláštní účely; Předchozí využití lokality: Vojenské areály, kasárny, střelnice	6,1
Znojmo	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: nevyužíván; Předchozí využití lokality: Průmysl, výrobní aktivity	10,1
Ždánice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: Nevyužito; Předchozí využití lokality: Průmysl	2,5
Ždánice	Typ lokality: Areál (plocha s budovami); Stávající využití: 50% nevyužito; Předchozí využití lokality: Průmysl	3,5

6.4 STRUČNÉ SHRUTÍ KAPITOLY 6

- Analýza tzv. významných proudů pracovní dojížděky prokázala mírné navýšení polarizace obcí mezi roky 1991 a 2011 - narostl podíl obcí významně integrovaných k pouze jednomu pracovnímu centru (tj. obcí s pouze jedním významným proudem) na celkovém počtu obcí v kraji. Obce s jedním odchozím významným proudem se nacházejí zejména v širším zázemí Brna a v oblasti úvalů. Paralelně s tímto vývojem poklesl ve zkoumaném období počet významně oscilačních obcí (obcí integrovaných k více pracovním centrům).
- Mezi roky 1991 a 2011 došlo k postupné koncentraci významných proudů do stále snižujícího se počtu cílových pracovních center. Zatímco v roce 1991 bylo v JMK 141 obcí

cílem alespoň jednoho významného proudů z jiné obce, v roce 2011 se počet center významných proudů na území JMK snížil téměř o polovinu. Pracovní centralitu pozbývají ve zvýšené míře malá pracovní střediska, nicméně určitý pokles lze zaznamenat napříč jednotlivými významovými kategoriemi center. Prostorový vzorec významných proudů v roce 2011 je charakteristický zřetelně vyjádřeným metropolitním pracovním areálem Brna obklopeným pracovními trhy organizovanými kolem menších center. Oproti předchozím obdobím je v roce 2011 patrné posílení pracovních vazeb mezi krajským městem a jednotlivými sekundárními centry kraje.

- Většinu center významných proudů pracovní dojížděky lze na základě odvětvové struktury proudů charakterizovat jako služebně-průmyslová, Brno pak jako centrum dojížděky převážně za prací v terciéru. U méně významných pracovních center mohou hrát důležitou roli pracovní místa v primárním sektoru.
- Výrazným trendem je navyšování dominance Brna jako centra významných pracovních proudů. V roce 2011 bylo Brno cílem pro 43 % významných proudů z obcí JMK, což reprezentuje více než 60 % celkového objemu dojíždějících vázaných ve významných proudech. Podíly sekundárních jihomoravských center (Znojmo, Hodonín, Blansko, Boskovice, Vyškov) na počtech či objemech významných proudů v relativním vyjádření stagnují, resp. mírně klesají.
- Srovnání výsledků funkční regionalizace (identifikace vztahově uzavřených pracovních regionů TTWA) mezi roky 1991 a 2011 naznačuje trend otevírání původně funkčně uzavřených pracovních trhů organizovaných kolem často malých středisek pracovních příležitostí. Patrné je navyšování počtu obcí integrovaných do velkých TTWA – zřetelné je zejména zvyšování rozlohy brněnského TTWA dané hlubší integrací sekundárních pracovních trhů (např. i Blanska).
- Analýzu vývoje trendu otevírání původně funkčně uzavřených pracovních trhů organizovaných kolem často malých středisek pracovních příležitostí lze doložit změnami v urbánní struktuře jen částečně - zejména reflexí charakteristiky výchozího stavu (2012), kterou reprezentují rozvojové záměry a předpoklad, že se uskuteční konverze brownfields, které představují vnitřní (mnohdy významnou) rezervu sídel a z toho vyplývající posílení pracovních center.

Použitá literatura a zdroje:

BROWN, L.A., HOLMES, J. (1971): The Delimitation of Functional Regions, Nodal Regions, and Hierarchies by Functional Distance Approaches
COOMBES, M. (2002): Travel to work areas and the 2001 census. Report to the Office of National Statistics. Centre for Urban and Regional Development Studies.
Office for National Statistics, Coombes, M. (1998): 1991-based Travel-to-Work Areas. Office for National Statistics.
VAN NUFFEL, N. (2007): Determination of the Number of Significant Flows in Origin-Destination Specific Analysis: The Case of Commuting in Flanders, *Regional Studies* 41 (4), 509-524

Národní databáze brownfieldů, Czechinvest
SLDB 1991, 2001, 2011